

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ч.4 (100) 1993

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

Редакція

Головний редактор
Співредактори

пл.сен. Любомир Онишкевич
пл.сен. Григорій Бурбеца
пл.сен. Володимир Соханівський
пл.сен. Лариса Онишкевич
пл.сен. Адріян Геврик
пл.сен. Тоня Горохович

Представник Булави УСП
Представник Булави УПС

Представники країв

США

ст.пл. Галя Кузишин

УКРАЇНА

пл.сен. Григорій Бурбеца

ПОЛЬЩА

ст.пл. Петро Баран

БРАЗИЛІЯ

ст.пл. Корнелій Шмулик

АВСТРАЛІЯ

пл.сен. Роман Павлишин

ЛИТВА

пл.прих. Адамас Новіцкас

НІМЕЧЧИНА

пл.сен. Іван Волянський

Діловод видань ГПБ

пл.сен. Орест Джулинський

Адміністратор

пл.сен. Мирослав Павловський

Мовні редактори-коректори

Надія Олейнюк, Оксана Бурбеца

Художнє оформлення, макет і верстка

пл.сен. Григорій Бурбеца

Адреса Редакції

Любомир С. Онишкевич
9 Dogwood Dr., Lawrenceville
NJ 08648, USA
(609) 883-2488
fax (609) 883-2470

Адреса Адміністрації
в Україні

Україна-Ukraine
282001, Тернопіль,
вул. Ю.Федьковича, 11
тел. (03522) 20158
факс (03522) 20740

в Канаді

2199 Bloor St.W.
Toronto, Ontario, M6S 1N2 CANADA
(416) 769-2855

Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора, висловлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не конечно є офіційним становищем Організації ПЛАСТ. Редакція застерігає собі право виправляти мову, стиль, а теж часом скорочувати надіслані статті та відсилати авторам до заміни ті листи, які, на думку редакції, могли б бути для когось образливі.

Просимо своєчасно повідомляти про зміни адреси. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову оплату.

На першій сторінці обкладинки фото ст.пл.В'ячеслава Олійника, ЛЧ, з «Лісової Школи - 1993» в Україні.

Підготовка до друку, макетування, набір, складання — видавництво «Лілея», м.Тернопіль, вул.Федьковича, 11.
Надруковано в друкарні видавництва «Лілея». Замовлення № 234. Тираж 900 примірників

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

пожарищ Другої Світової Війни — але вже не на рідних землях, а на чужині. Друга фаза появи журналу була в таборах українських біженців в Німеччині, де наша Пластова Організація відновила його появу. Але цей відновлений журнал був багато інакший від свого попередника: це був тепер «журнал пластової думки», себто поважний, ідеологічний журнал пластового активу. На його сторінках обговорювались засадничі питання пластової ідеології і методології, велись глибокі дискусії над різними підставовими питаннями нашого буття. На сторінках цього журналу не було вже місця на хроніку, чи на опис подій з пластового життя. Журнал також став багатосторінковим,

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

«грубим журналом», із характеристичною суворою обкладинкою (яка опісля залишилась без зміни на довгі роки).

По нашому Великому Переселенню в країні Америки журнал відновився знов, але вже на Землі Вашингтона. Цей третій «Пластовий Шлях» засадничо задержав стиль, формат і навіть обкладинку із попереднього журналу, того, який появлявся в Німеччині. Журнал і надалше був офіційним «Органом Пластової Думки», і надалше містив довші ідеологічні й аналітичні статті з тематикою виховання молоді. На сторінках журналу появлялись матеріали Пластових ідеологічних Конгресів, а також тексти головніших програмових доповідей на пластових з'їздах і нарадах. Журнал у своїй другій і третій фазах не був призначений ані для пластової молоді, ані для загальної публіки, а виключно для пластових теоретиків, виховників і провідників.

Журнал безперечно виконав наложене йому завдання, яке не було легке. Але, через такий тісно здефіньований підхід,

число читачів журналу було відносно мале і з кожним роком ставало все менше і менше. Журнал був досить коштовний, тож пластова організація мусіла його щораз то більше фінансово піддержувати. А наші молодші члени, зокрема старше пластунство, не було зацікавлене журнал передплачувати, чи навіть читати. Через це, в 1990-их роках провід Пласту почав поважно застановлятися, чи варто й на дальше продовжувати появу такого спеціалізованого журналу, для дуже вузького, обмеженого круга читачів. І тому, на зборах Конференції Українських Пластових Організацій (КУПО) в 1991-ім році, вирішено, що «Пластовий Шлях» мусить змінити своє обличчя, стиль, підхід і приціл — до іншого, поширеного кола читачів. Вирішено заперестати появу журналу на один рік, а тоді відновити його в зовсім іншому стилі. Також вирішено, що журнал має почати появлятися не на чужині, а на Рідних Землях, у відновленій Вільній Україні.

Вирішено — виконано. Вже рік пізніше, в 1993-ім році, почав появлятися новий «Пластовий Шлях», в зовсім іншому вигляді — такий, як бачите його сьогодні.

Це четверте перевтілення нашого журналу є набагато більш подібне до оригінального «Шляху», так, як він появлявся колись ще перед війною у Львові, чим до того журналу, який появлявся протягом сорока років на чужині.

Тепер Ви, Дорогі Читачі й Читачки, маєте знову в своїх руках журнал пластового життя, призначений для дорослих членів Пласту, а теж для батьків нашої молоді і для всего громадянства, яке є зацікавлене в життю нашої молоді. Зокрема ми стараємось подати цікаві матеріали нашому старшопластунству — себто пластунам в віці від 18 до 28 років. Ми подаємо описи пластових подій і імпрез, повідомлення про майбутні події, різні цікаві новини, навіть гумор. Подаємо багато ілюстрацій, а для непластунів подаємо засадничі відомості про історію, ідеологію і методи пластування. Містимо на наших сторінках теж і недовгі дискусійні статті, на різні пекучі теми. Одним словом — ми повернулись не лише фізично на наші Рідні Землі, де наш журнал розпочав свою появу, але й до оригінального підходу і стилю журналу. Сподіваємось, що журнал сподобається всім Вам — Дорогі Читачі й Читачки! Тож — пишіть до нас, із своїми заввагами і бажаннями.

А нашому «Пластовому Шляхові», із його ювілейним 100-им числом — МНОГАЯ ЛІТА!

Редакція

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

4 (100) '93

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

Кожне суспільство потребує порядку — правил. Дисципліна, дотримання до встановленого порядку, може бути накинена під страхом кар, або прийнята добровільно як самодисципліна. У здоровому суспільстві громадяни мають вплив на творення і зміни правил і, ідеально, є готові їх дотримуватися добровільно. Отже, самодисципліна є ідеалом. (У диктаторських суспільствах, якщо правила є несправедливі або неморальні, одиниці мають моральне право, а то і обов'язок, їм протиставитися, але і, очевидно, тоді приймають відповідні наслідки.)

У Пласті ми повинні свідомо плекати самодисципліну

— «вміння підкоряти свої дії певним вимогам». (Накинена дисципліна автоматично не провадить до самодисципліни). Самодисципліна вимагає позитивного відношення до суспільства, що встановлює правила. Це відношення можливе, тоді, як (1) людина розуміє потребу даного суспільства, (2) має позитивне почуття самовартості у відношенні до даного суспільства, (positive selfconcept), і (3) довілля цінить і сприяє плеканню почуття самовартості і самодисципліни. Це значить, що необхідно допомогти молоді у виробленні почуття самовартості і вміння бачити себе, своє «я», позитивно.

Що впливає на почуття самовартості? Кожна одиниця, а головню молода людина, має природну потребу належати до групи. Є три важні фактори, що впливають на позитивне почуття приналежності: (1) почуття зарадности у виконанні завдання чи обов'язку свого довілля (це значить вміння себе пізнати, себе оцінити, і можливість розвивати свої таланти і набувати знання);

(2) вміння спілкуватися з іншими, чи то друзями чи дорослими

і бути прийнятим ними як повноцінний член;

(3) можливість виявляти себе і робити вартісний вклад у житті групи.

Своєю програмою Пласт дає молоді:

(1) нагоду розвивати свої таланти (всесічність програми), нагоду себе пізнати і випробувати (проби, вмілості, визови мандрівок тощо);

(2) нагоду співжити і гурторити у гурті, і тим самим виробити вміння спілкування з ровесниками і дорослими виховниками;

(3) нагоду брати відповідальність на різних постах.

А що важніше,

Пласт заставляє молоду людину брати на себе обов'язки вартісного життя — служби Богові, народові і ближньому, та удосконалення себе (пластова присяга).

Щоб пластування діяло позитивно на почуття самовартості, мусить бути позитивна підтримка одиниці в УПН і УПЮ головню від виховника, (в УСП і УПС — від провідника). Тяжко молодій людині мати повагу до себе, якщо її ігнорують товариші і виховник, не оцінюють її зусилля, не дають нагоди виявлятися або дають лише обов'язки, яких ніхто не хоче. У гурті

мусить бути почуття співдружності, співвідповідальності за обов'язки, за осяги і невдачі. Мусить бути атмосфера, що всі важні, всі числяться, для всіх є місце і воля. Всім потрібно допомоги, всіх потрібно піддержати. Якщо кожний і кожна має почуття самовідповідальності за успіхи, тоді є готовий чи готова дотримуватися до правил, до прийнятого порядку, і нема проблеми з дисципліною. Не потрібно накиненої дисципліни чи погроз кар.

Очевидно цей описаний процес виховання не є так легко виконати. Він вимагає від виховника зрілості, знання і

Таня Джулинська

САМО-ДИСЦИПЛІНА

САМОДИСЦИПЛІНА

зрозуміння цих процесів і, дуже важне, позитивного наставлення. Виховник мусить любити молодь, він чи вона мусить її розуміти, мусить мати терпеливість, мусить знайти шляхи комунікації, мусить хотіти її допомогти, мусить шанувати бажання і вклад молоді (не мусить і не повинно все бути так, як виховникові подобається). Виховник мусить виробити довір'я до себе. Він чи вона не може мати наставлення, що треба тільки зробити плян, надати відповідні «накази» і молодь можна виховати. Саме вміння виконувати накази не створить вартісних одиниць, що розуміють потребу правил, мають хребет дотримуватися до означеного порядку без «батога над головою».

Все ж таки, які б ми ідеали собі не ставили, ніхто не є ідеальний, і проблеми порушення правил завжди будуть. Пласт має систему пересторог — звернення уваги, якщо пластун/-ка переступляє своє добровільне зобов'язання дотримуватися пластових обов'язків та закону. Як ми ці перестороги вживаємо, і загально як ми реагуємо на порушення правил, має великий вплив на вироблення самодисципліни. Ось кілька вказівок.

(1) Поки будь-кого можна оскаржувати, треба його або її вислухати (в додатку може треба вислухати інших свідків). Конечно мати відкритий ум, щоб бути, і виглядати в очах других, а головню можливого винуватця, справедливим.

(2) Ніколи не можна критикувати особи, тільки дію, що особа вчинила. («Ти вчинив/-ла немудрий вчинок», не — «Ти дурний/-а»).

(3) Пластова метода забороняє фізичні кари або кари, що в них міститься «відплата».

(4) Хоч правильник дозволяє завдання потрібної праці, треба уважати, щоби нашими завданнями ми не безцінили даної праці. (Наприклад, коли ями копають завжди ті, що провинилися, чи це значить, що ця праця є другорядна або негідна і її треба оминати. Або ще гірше, чи ті, що у суспільстві

виконують фізичну працю є негідні?)

(5) Ціллю нашої реакції на порушення правил мусить бути остаточний позитивний вплив на молодь. Пластун чи пластунка повинні зрозуміти в чому вони провинили, чому це важна справа, чому людина, що себе шанує, такого не повинна робити. Ціллю не є одиницю понизити, а радше подбати, щоб проблема не повторялася.

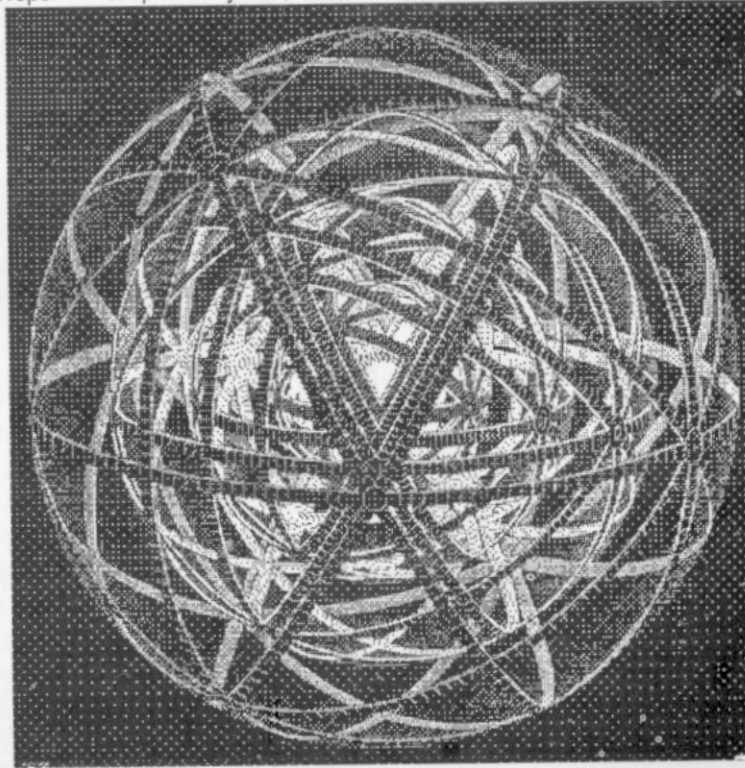
(6) Треба розуміти чому молодь не поводитья. Є чотири головні цілі, що молодь пробує досягнути своєю негативною поведінкою:

(а) звернути на себе увагу,

(б) доказати свої права/силу/владу (бунт проти підпорядкування),

(в) помститися за дійсну або уявлену зневагу чи несправедливість,

(г) страх перед невдачою.

Виявом негативної поведінки може бути активна дія, або пасивний брак потрібної дії.

Очевидно найкращим способом вирішення проблем є вміння їх передбачувати і запобігати.

(а) Звертати увагу на позитивну поведінку, щоб запобігати негативну.

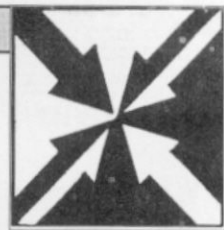
(б) Подбати, щоб всі мали і знали відповідні права, і мали нагоду мати відповідну владу у позитивних акціях.

(в) Бути завжди справедливим і не зневажати нікого. Рівночасно, старатися зрозуміло комунікуватися з молоддю, щоб не було

непорозумінь.

(г) Допомогти молоді, щоб вона мала позитивні успіхи і не боялася невдач.

В пластовій методі і системі є чудові нагоди запобігати проблеми і добрий виховник буде мати мало проблем. Але навіть якщо є порушення правил, зрозуміння потреб молоді і цілей Пласту повинні б виховникові допомогти позитивно реагувати. Результатом доброго пластування повинен бути ряд здисциплінованих одиниць, громадян суспільства, які розуміють потребу справедливих правил і порядку, і є готові їх дотримуватися. Так будується здорове суспільство.

ст.пл.Олег П'ясецький

П Л А С Т — Я К СКАВТСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ, ЧИ Я К КЛУБ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ?

«Те, що ми будуємо, це не зовнішня форма, не річ, що раз поставлена, стоятиме силою безвладності. Ми будуємо стан, що одержує свій зовнішній вигляд тільки завдяки внутрішній якості його носіїв.»

(Ю. Старосольський)

Доба «перестройки» принесла на Україну хвилю національного відродження. Громадянськість, в тому числі молодь, активно включилася в цей процес. Основоположною ідеєю всіх товариств, рухів та Пласту була ідея боротьби за волю України. Рушійною силою активістів національних громадських організацій було бажання вибороти незалежність України. І раптом 24 серпня 1991 року ми отримали довгоочікувану незалежність—Україна стала державою. Такий короткий шлях від раба до вільної особи незалежної держави! Чи це так ?

Несподівана незалежність та її всенародне потвердження 1 грудня, як не дивно, пішло на шкоду громадським організаціям. Всі, хто основою своєї діяльності вважав виборення Свободи для України, втратили свою основну мету. Ця заповітна мрія українців здавалася настільки далекою і недосяжною, що за нею у більшості громадських організацій не виявилось нічого. В результаті влада на Україні на місцях залишилась практично в тих самих руках. Нові посади зайняли переважно «всі знайомі лиця», або особи з їхнього оточення. Своїх кадрів демсили не мали і не готували. Такий стан справ всі називали тимчасовим, але ніхто не робив кроків до його зміни. Єдиною організацією, яка зробила ставку на майбутнє—молодь, був Пласт.

фото Г. Бурбези, П.Змарка

ПЛАСТ — ЯК СКАВТСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ЧИ ЯК КЛУБ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ?

Фото В.Миговича (Українформ)

Пласт почав відроджуватися в різних районах України по-своєму, із своєю специфікою. Причиною цього була повна відсутність знань ідеології та методів виховання в Пласті, місцеві умови. Єдине, що всіх об'єднувало, так це бажання робити щось для молоді, дітей, та розуміння того, що за молодими майбутнє. Крім назви, кількох примірників книжки «Життя в Пласті» на всю Україну та бажання працювати, — у нас нічого не було. Тому на першому етапі відновлення Пласту на Україні він мав тільки назву Пласт і був подібний до нього окремими загальними елементами: впоряд, однострій, пісні тощо. Насправді, на мою думку, це були клуби патріотичного виховання, а подекуди клуби за інтересами (вишивка, атлетика та ін.), де впорядники, інструктори, старшини (в залежності від місцевості як вони себе називали) вчили дітей, що на їх думку мав знати свідомий українець, і вчили в такий спосіб, який вони вважали кращим. Використовувалась звичайно і пластова метода, але тільки її окремі елементи. Результат в основному залежав від властивостей і схильностей конкретної особи, яка бралася за справу. Наслідком цього і став різнобій поглядів від ліберально-демократичного до релігійно-відреченого чи націоналістичного.

Зрозуміло, що початок не міг бути іншим. Всі теперішні старшопластуни та сеніори

післявоєнного запряження не пройшли школи виховання в Пласті, будучи новачками чи юнаками, і були запряжені в дорослому віці. Не одразу на місцях з'явилися такі обов'язкові елементи, як правильники, вишколені виховники.

Зараз ситуація могла би вже змінитися. Є обмін інформацією між осередками Пласту в різних регіонах, налагоджено проведення вишколів виховників УПН та УПЮ, видруковано правильники, є інша література... Але, на жаль, кардинально нічого не змінилося. В кожній місцевості продовжують робити свій Пласт, «Пласт по-своєму». Не було би в новизні нічого поганого, якби новації йшли не за рахунок обов'язкових пластових занять, не за рахунок

пластової методи.

Спробуймо зрозуміти причини такого стану речей. На мою думку, першопричина в самих людях, що прийшли до Пласту, працюють у ньому. Всі, незалежно від віку, виростили при соціалізмі, всі приналежні до нації, яка понад 300 років не знала тривалої державності і вільного життя. Це не могло не позначитися на нашому світогляді, ментальності. Зупинимось на кількох моментах.

Перше. Все свідоме життя (при соціалізмі) ми бачили розбіжності між «прописними істинами» та реальним життям:

Фото П.Змарка

ПЛАСТ — ЯК СКАВТСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ЧИ ЯК КЛУБ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ?

чули і вчили одне, а бачили інше. Через те ми підсвідомо не сприймаємо прописних істин і живемо переважно тільки зі свого особистого досвіду, які б правильні ті істини не були.

Друге. Підневільна людина, раб, кріпак в багатьох поколіннях звик до батога, до дисципліни зверху. Історія знає випадки, коли звільнений раб чи кріпак не знав, що робити з тою волею, з тими свободами. У них не було внутрішньої дисципліни, дисципліни на самосвідомості. Так і зараз. І в нашій організації. Вона не стала відмінною від суспільства і людей, серед яких створена. Замість того, щоб виконувати вимогу статуту, правильників, проводу, ми часто робимо на свій розсуд, розсуд раба, що впився свободою.

Третє. Через відсутність досвіду державності та підневільний стан ми захворіли хуторянством. Протягом століть нас постійно принижували, називали «хлопопами» і «хохлами», тривалий час ми залишалися провінцією. В результаті ми виробили свою замкнуту на собі філософію, філософію замкнутого середовища, спрямовану тільки на те, щоб зберегти те, що було, що є, ідентичність. У важкі роки життя ця філософія врятувала нас, зберегла як націю. Коли ж ставало легше, то вона перетворювалася на самолюбівання, на шароварництво. Свідомий українець старанно буде вивчати те, що було колись в житті його нації: історію, пісні, казки; але вчити те, що потрібно для росту нації зараз, те, що придумане не нами... Краще у своїй хаті, хоч і на п'єцу на дровах, але з прадідів! Що нам до того, що понавидумували тоті європейці? У нас має бути все своє!

Зрозуміло, що це далеко не повна характеристика пересічного українця і що вона не є ортодоксально виражена в кожному. Але хочемо ми того, чи ні, а такі та схожі до них психологічні штампи притаманні нам і мають місце в Пласті.

ІДЕЯ

Тепер про зміст ідеї підготовки добрих громадян, яка привела Бейден-Пауела до створення скавтіну, закладеного в скавтській, як рівночас у нас у пластовій присязі. Спробуймо задуматися над словами пластової присязи. «Присягаю своєю честю, що робитиму все, що в моїх силах...» Ще древні лицарі Європи, в Україні козаки та інші мужі присягали своєю честю на вірність державі, Богу чи якимсь конкретним особам. Порушення слова честі було страшною ганьбою і вважалося гірше смерті. Там, де є честь, нема місця лицемірству, подвійній моралі.

Коли теперішні пластуни дають слово честі, чи до кінця усвідомлюють вони ту відповідальність, що на себе беруть? Чи,

може, правдиве, слово честі і щем серця залишаються при прапорі перед строем, а на їхнє місце з плином часу приходять «насущні» потреби життя, його зваби, особистий добробут, насолоди життя?..

«... БУТИ ВІРНИМ БОГОВІ...»

Мій незначний життєвий досвід, що включає і досвід праці в Пласті, показує, що всі мої помилки і невдачі, чи помилки і невдачі моїх знайомих, були через брак віри. Всі ми вважаємо себе людьми віруючими і в потребі віри майже нікого переконувати не потрібно. Але в своїй вірі ми є самлюбивими егоїстами, як і в житті. Клячучи перед Богом, ми відстоюємо свої інтереси, свої потреби, своє бачення світу. Господь добрий і простить нас у наші хвилини каяття. Але чи ми змінимося, чи будемо пам'ятати про свою досконалість, про дану присягу в Пласті, про те, що «нехай не моя воля буде, а Твоя, Господи!»

Помічником в цьому нам нехай буде молитва, серед яких і така: «Отче! Не залишай мене в п'їтми моїх слів». І звичайно Святе письмо, читання якого має стати потребою кожного християнина, пластуна.

Мусимо зрозуміти, що в центрі свідомості стоїть не моє особисте «Я», а все решта, включаючи Господа, — десь поруч; а що я стою поруч з іншим, а в центрі — Бог.

«... БУТИ ВІРНИМ УКРАЇНІ...»

Що значить бути вірним Україні? Багато молодих людей вважають себе патріотами, навіть націоналістами, але вся їхня вірність Україні обмежується балачками чи дискусіями,

Фото П.Змарка

ПЛАСТ — ЯК СКАВТСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ЧИ ЯК КЛУБ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ?

після яких вони переважно спішать набити свій шлунок, або шукають, де можна побільше урвати, щоб гарно вдягнутися, гарно попоїсти і тоді з новими силами знову приступити до патріотичних дискусій. Тільки скажи кому-небудь з них, що він не є свідомий українець, очі тобі вибере, або в кращому випадку відповідь презирливою посмішкою «визначного генія».

Але є інші, які працюють і живуть для України. Хтось з них спалює себе на громадській роботі в Пласті чи Просвіті, хтось в уряді (уже є і такі), а хтось на заводі, в селі тихо робить свою справу, і ніхто про нього не галасує. Не крик, а готовність, в разі потреби, вмерти за Вітчизну у поєднанні з готовністю жити заради неї, працювати для неї впродовж всього свого життя — означає бути вірним Україні.

«... ДОПОМАГАТИ ІНШИМ...»

*«І як бажаєте, щоб вам люди чинили,
так само чиніть їм і ви».
(Єв.Луки, 6.31.)*

Чи можна щось додати до слів Святого Письма..? Залишається тільки потвердити їх щоденною практикою. Якщо навіть фізично ми не в стані допомогти, то помолімося за тих, хто в потребі, і наша спільна молитва допоможе їм.

**«...ЖИТИ ЗА ПЛАСТОВИМ ЗАКОНОМ,
СЛУХАТИСЯ ПЛАСТОВОГО ПРОВодУ...»**

На жаль, в теперішній практиці пластовий закон у багатьох «пластунів», навіть серед крайового проводу, ніби відійшов на заднє місце. Попереду стоїть «об'єктивна реальність», оточення. Можна бути неточним, бо транспорт погано ходить, неввічливим — бо хтось інакше мислить і т.д. А що з нашою «доброю гадкою» сталося? Той ортодоксальний націоналіст, а той колишній комсомолец — «ату» один одного. Порушуючи пластовий закон, зовсім непомітно сповзаємо до порушення Закону Божого. Від порушення найменшої точки будь-якого закону чи правил гри — один крок до морального падіння.

Цікава картина спостерігається: одні говорять про реформацію пластового закону і порушують його, інші — про недоторканість і теж порушують на кожному кроці.

Давайте замислимось, чи такий вже недосяжний пластовий закон? Відповідь залежатиме від розстановки пріоритетів, що

для мене важливіше — прагнути до тих рис характеру, які відмічені в пластовому законі, чи бездумно пристосовуватися під оточуюче життя? Якщо ми щиро стали на цю дорогу і хочемо пластовати, то мусимо усвідомити, що: «Змагання Пласту є пристосовувати життя до пластових засад, у ніякому разі — навпаки, тобто — достосовувати Пласт до негативних явищ життя згідно з бажаннями заблуканих його представників» (Дрот). Слід звернути увагу і на те, що навряд чи знайдеться пластун, який жодного разу не порушив нікотрої з точок пластового закону. «Грішний не той, що согрішив, а той, що не розкається». Важливе наше прагнення до досконалості — до Закону Божого, для пластуна також — до закону пластового.

В цій точці пластової присяги недаремно прагнення життя за пластовим законом іде поруч з послухом пластовому проводу. Будь-яка спільнота живе за якимись своїми правилами, чи то держава, чи партія, чи військо, чи навіть спільнота якихось тварин, комах. При порушенні цих правил, порядку, спільнота гине. Пласт також має свої правила гри, якими задається напрямок дій та вчинків, спрямованих на досягнення мети Пласту.

Попереду важка, але цікава дорога росту Пласту. Іноді цей ріст буде болючим, але частіше повним щастя. Ми тільки на початку дороги, а тому розчаровуватись через вибоїни і камені не варто. Потрібно зібратися всім разом, використати досвід минулих поколінь, кожного з нас і пробити через терни життя путівець для тих новаків, які готуються стати нам на заміну. Вперед, друзі! Україні потрібні добрі християни, добрі громадяни! Нехай допоможе нам Бог!

м.Стрий

Фото П.Змарка

СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ ПРОПОНУЄ 1994 РОКОМ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ

Генеральна Асамблея ООН 8-го грудня 1989 резолюцією ч. 44/82
проголосила
1994 рік— МІЖНАРОДНИМ РОКОМ РОДИНИ

Підтримуючи вповні рішення ООН та розуміючи важливість християнської родини,
СКУ долучується до організації цілого світу і проголошує

1994 РОКОМ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ.

Родина — це світло життя. Без родини не було б суспільства, не було б майбутності. Здорові родини є запорукою здорового суспільства.

Цілий світ відчув, якою важливою є родина— ця найменша демократична клітина в серці суспільства, яка важлива її роля в громаді.

Нові життєві обставини створюють нові проблеми, які виникають перед родинами.
Але ТРИВКІСТЬ, ЩАСТЯ, ЛЮБОВ, ДБАЙЛИВІСТЬ, ТОЛЕРАНТНІСТЬ
залишаються ВІЧНИМИ ПРИКМЕТАМИ ЗДОРОВОЇ РОДИНИ.

Родинні традиції, родинні зв'язки — скріплюють, єднують родину.
Народні традиції, знання мови, історії, культури — скріплюють родини в народ.

СКУ проголошує ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ

у день свята Покрови Пресвятої Богородиці — 16-го жовтня (найближча неділя.)

СКУ пропонує спільні Богослуження зі символічним запаленням свічок —
на знак нашої віри і єднання. Спільні родинні радісні святкування, як фестини, «п'ікніки», гри-
забави, спортові змагання, вибір визначної української родини і под.

СКУ звертається до церковних і громадських організацій та установ підтримати цю ідею,
влаштовувати доповіді, семінари і под. на теми родини.

СКУ закликає мистців усіх ділянок присвятити свою творчість в цім році темі родини.

СКУ закликає відмічувати «День Родини» на всіх рівнях: від найменших організаційних клітин
до Крайових. Просить зголошувати заплановані (і відбуті) відзначення «Року Родини», щоб їх
офіційно зголосити до програми ООН.

СКУ закликає підтримувати морально і матеріально потребуючі родини
в Україні і на поселеннях посередництвом Суспільної Служби.

Наше гасло:

«ЗДОРОВА УКРАЇНСЬКА РОДИНА — НАША МАЙБУТНІСТЬ»

Др. Дмитро Ціпивник
Президент

Оксана Соколик
Голова СФУЖО

Ярослав Соколик
Генеральний Секретар

ПЛАСТ І УКРАЇНА

Дорогі Подруги і Друзі!

Організація Пласт є побудована на зразках англійського скавтіngu, який заснував лорд Байден-Павел. Але від самого початку український Пласт досить різко і чітко відрізнявся від усіх інших скавтських організацій світу — він був призначений

специфічно для потреб Українського Народу.

Основоположники Пласту добре розуміли ці потреби: український народ був бездержавною нацією, і його першою основною метою було здобути собі незалежність і розбудувати

власну державу. Наші Основоположники не були обмежені Байден-Павелівською метою і ідеологічними напрямними. Вони могли вибрати інший модель для розбудови молодіжної організації, для потреб нашого, українського народу. Але вони вибрали саме модель міжнародного скавтіngu, бо найшли там багато елементів, які відповідали нашим специфічним потребам: виховання характеру й сили волі, особиста життєва зарядність і вміння давати собі раду в важкому оточенні, самодисципліна і самовиховання, натиск на особисті і групові моральні вартості, висока патріотичність і релігійність, гурткова система і багато іншого.

Але не треба забувати, що ці всі елементи стали частиною пластової виховної системи не самі по собі (як в інших скавтіngах), а тому, що вони служили головній цілі Пласту: праці над створенням вільної української держави. Все інше було підпорядковане цій підставовій ідеї.

Можна було б сказати: ця ціль сьогодні вже досягнена, ми маємо свою державу, тож можна відійти від основної цілі Пласту й посвятити нашу головну увагу іншим позитивним цілям, які є втілені в ідеології світового скавтіngu: світовому братерству, охороні природи, моральному вихованню, тощо. Але це б було помилковим. Ціллю Пласту не було лише здобути незалежну державу, а тоді залишити її напризволяще. Головною й провідною ідеєю Пласту було не лише здобути, але й розбудувати й утвердити цю вільну українську державу, зробити її сильною й могутньою, з добробутом, волею і щастям для Українського Народу. А цього ще далеко не сталося. Наша робота не є закінчена, наші цілі ще далеко не досягнені. І тому ми не сміємо відійти від наших підставових принципів. Україні потрібно Пласт сьогодні може більше, як коли-небудь

перед тим. Пласт мусить працювати й далі, щоб виховати й підготувати кадри провідників українського народу у всіх ділянках життя. Це мусять бути чесні, характерні, високо-умотивовані люди, високо-кваліфіковані у своїх професіях, віддані справі, готові працювати до загиби для свого народу й для своєї вільної країни. Інакше — пощо ж були всі ті змагання, всі ті жертви, вся наша дотеперішня праця?

Ми мусимо довести нашу працю до кінця, щоб дійти до своєї мети. Кожному сьогодні хіба ясно, що лиш здобути волю — це ще далеко не кінець. Щойно здобувши силу й добробут нашому народові ми зможемо «спочити на лаврах». А це, напевно, забере ще кілька поколінь.

І тому жорстоко помиляються

ті наші члени, які вважають, що наша мета вже досягнена і ми вже можемо перейти до якоїсь іншої мети — уподібнюючись до скавтінгів з інших країн, які мали свою незалежність вже сотнями літ і в яких пріоритети зовсім інші, як в Україні.

Помиляються і ті наші провідники з діаспори, які говорять, що Україна свободна, тож діаспорний Пласт вже може про неї забути й присвятитись виключно локальним потребам українських поселенців в даній країні. Воля України ще далеко не затверджена, а якщо незалежна Україна впаде, то діаспорні громади дуже скоро також загинуть без сліду, як вони вже почали гинути в 1980-их роках, поки події в Україні їх віджили.

Але помиляються й ці, які так засліплені в романтиці Визвольних Змагань, що хочуть залишити Пласт таким самим, як він був в підпільних роках, і продовжувати в Пласті лиш мілітарне виховання для збройної боротьби. Ті люди мають добру мету, але не розуміють, що обставини змінились і що сьогодні треба змагати до нашої мети іншими шляхами: шляхами розбудови, а не шляхами збройної боротьби з ворогами.

Перед нами величезні завдання: ми маємо дати Україні легіони кваліфікованих, але чесних і характерних працівників і провідників, у будові нашого майбутнього. Це таке саме романтичне завдання, як боротись з крісом на плечі, але багато важче і важливіше.

Як писав колись наш Великий Каменярь, наш безсмертний Іван Франко:

*«Кожний думай, що на тобі мільонів стан стоїть,
Що за долю мільонів мусиш дати ти одвіт».*

Ваш Старий Вовк

СТАРШОПЛАСТУНСЬКИЙ ВІСНИК

«ЦЕ ШКОЛА,

ШКОЛА ЛІСОВА»

ВСТУП

Всі без винятку старші юнаки і старші пластуни, які вже були чи хочуть бути провідниками таборів, мріють потрапити на Міжкrajовий Вишкільний Табір «Лісова Школа» — для кращого усвідомлення правильності організації і переведення таборів.

Одні уявляють цей вишкіл як вишкіл ледь не морської піхоти, що, напевно, пов'язано з тим, що довгочасним комендантом і офіційним опікуном «Лісової Школи» є один із її засновників, «батько» сучасної «ЛШ» (з її програмою й системою точкування) — пл.сен. Петро

Содоль, ЛЧ, професійний військовик, майор Збройних Сил США, ветеран війни у В'єтнамі, Головний Булавний УПЮ.

Інші, більш обізнані з справою (бо вже дещо чули від учасників), уявляють собі цей табір як вишкіл інструкторів

практичного пластування. Ще інші вбачають в «ЛШ» табір-семинар провідників Пласту зі всього світу для обміну досвідом і таке інше. Можна ще багато сказати про існуючі уявлення, але найкраще — виявити дійсну суть і завдання «Лісової Школи».

ДЕЩО З ІСТОРІЇ

Отже, почнемо з історії виникнення вишколу.

На території українського Закарпаття, яке між I і II світовими війнами належало до Чехословаччини,

Учасники «Лісової Школи» 1964 року

«ЦЕ ШКОЛА, ШКОЛА ЛІСОВА...»

пластова організація могла розвиватися, не зазначаючи таких утисків, що їх зазнавали пластові організації на Галичині і Волині. Тодішні закарпатські пластуни і започаткували проведення вишколу інструкторів практичного пластування «Лісова Школа».

У 1964 році з ініціативи куренів УСП і УПС «Лісові Чорти» та при співпраці членів ГПБ і КПС США вишкіл практичного пластування «Лісова Школа» відновлено як щорічний кількатижневий курс для організаторів і провідників пластових таборів і мандрівок. Цей перший, пробний відновлений курс відбувся від 28 червня до 11 липня 1964 року в гірській місцевості біля Гантеру, США. На вишкіл зголосилось 42 кандидати з УПЮ і УСП, які мусіли мати закінчених 16 років і ступінь розвідувача. До теоретичної підготовки допущено 38 кандидатів з вимогою запізнятись з відповідною пластовою літературою і відповісти впродовж устійненого часу на питання, згідно з долученим запитником.

На основі заздалегідь визначеної системи точкування до участі в таборі допущено 22 особи (55% з числа усіх зголошених).

Протягом табору кожен учасник проходив точкування в таких аспектах: — пластова постава; — знання з ділянок таборування і мандрівництва; — вміння переводити гутірки, ігри, теренові вправи і інші зайняття в природі; — виконання обов'язків таборових провідників і гурткових.

На основі точкування з теоретичної підготовки і двотижневого табору вишкіл успішно перейшло 12 учасників, тобто 55% від числа допущених до участі в таборі, або 28% з усіх зголошених.

Програму для першого, відновленого вишколу опрацював пл.сен. Ю. Крижановський, ЛЧ (він, зокрема, відомий як автор

Учасники «Лісової Школи» 1968

правильника «Пластові табори». Провід: комендант — пл.сен. Василь Палієнко; заст.коменданта — ст.пл. Петро Содоль. Інструктори: ст.пл. О.Черник, пл.сен. З.Яцура, пл.сен. Ю.Український і ст.пл. І.Ісаїв. Загальною організацією і координацією праці виховників проводив пл.сен. М.Раковський. Таборів діловодства, починаючи від бунчужного і закінчуючи кухарем, таборовики вели почергово.

Від 1964 року почався славний вишкіл, який впродовж багатьох років давав Українському Пласту в діяспорі добре вишколених і умілих провідників таборів. Досвід багатьох вже проведених таборів-вишколів дав змогу визначити систему точкування і кінцево викристалізувати такі її ділянки, як: — провідництво; — інструкторство; — пластова постава;

Такий стан речей лишився і до сьогодні, бо і на «Лісових Школах» 1994 року (а буде їх дві — в Україні і США) система точкування буде саме такою.

До 1980 року «ЛШ» перейшло близько 400 осіб.

Деяку зупинку в «ЛШ» принесло зменшення кількості як бажаючих поїхати на вишкіл, так і таборових провідників взагалі.

Так, наприклад, на «ЛШ-77» було вже тільки 11 учасників, а у 80-х роках «ЛШ» навіть деколи не проводилася через недостатню кількість зголошених.

Провід «Лісової Школи» 1978 року з Начальним Пластуном

ЦЕ ШКОЛА, ШКОЛА ЛІСОВА...

Фото В.Олійника

Цікавим фактом на «ЛШ» в 60-70-тих роках була ділянка «стріляння з рушниці», якою керував пл.сен. П. Содоль.

Вартим уваги є також факт, що в 1981 році курінь УСП «Побратими» оголосив стипендію на «ЛШ» пластунам, які виконують їхні відповідні умови і викажуться кращими.

«ЛІСОВА ШКОЛА» В УКРАЇНІ

Для зрозуміння теперішнього стану «ЛШ» я звернувся до кількох учасників вишколу булавних. Але їхні думки в дечому розходились, і тому я звернувся за роз'ясненнями до пл.сен. Б.Генеги, ЛЧ, коменданта «Лісової Школи-93» в Україні:

— Друже Богдане! Які обставини спонукали Вас до Коменданства «ЛШ» в Україні?

Пл.сен.Б.Генега: — Я очолював делегацію Пласту з України, яка прийняла участь в «ЛШ-91» в США. Я був запрошений в старшину, друг Богдан Гасюк на вишкіл бунчужних і решта — на вишкіл булавних. Будучи членом

старшини, я побачив, що основною роллю проводу є праця в штабі. Комендант не повинен виконувати якихось особливих функцій (наприклад, керівника ділянки чи інше). Разом зі своїм заступником він веде точкування і оцінювання, а ввечері продовжує цю працю разом із учасниками вишколу бунчужних. Старшина, по суті, є психологами-аналітиками, які перевіряють психологічну, моральну і практичну готовність учасників до провідництва таборів УПЮ.

Ю.М.: — Який статус має «ЛШ» в пластовому житті?

Б.Г.: — «Лісова Школа» не є вишколом практичного пластування ані школою виживання. Це — вишкіл провідників таборів. На «ЛШ» проводяться інструктажі з практичного пластування, які готують самі учасники вишколу булавних, а учасники вишколу бунчужних їх доповнюють. Все ж вони не є найважливішими, хоч категорія «інструкторство» є однією з трьох (ще є «пластова постава» і «провідництво»), по яких точкують учасника вишколу булавних.

Навантаження і безперестанна зайнятість створюють найкращі умови пізнати людину, яка правдиво виявляє себе в найрізноманітніших життєвих обставинах «Лісової Школи».

ЦЕ ШКОЛА, ШКОЛА ЛІСОВА...

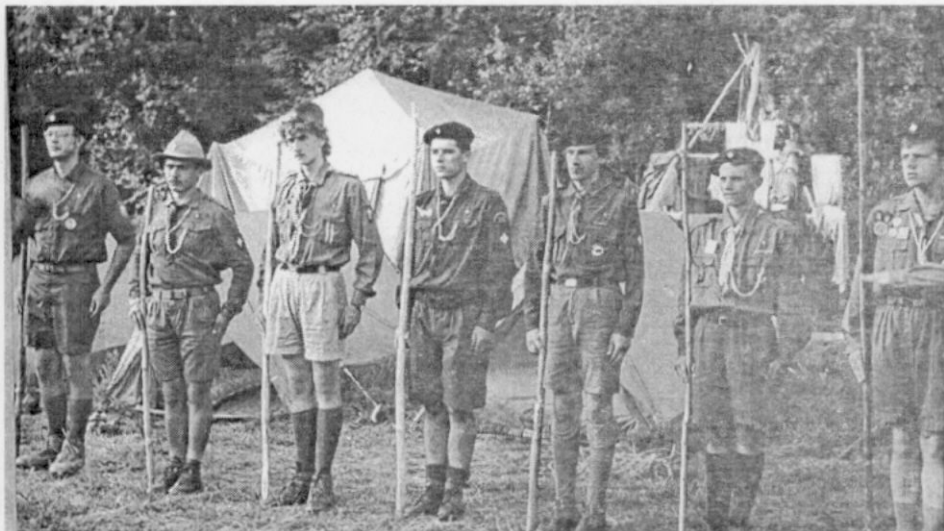

Фото В.Олійника

Ю.М.: — Відомим є відбір учасників вишколу булавних, а особливо — вишколу бунчужних. Опишіть, будь-ласка, систему відбору на них.

Б.Г.: — Насамперед хочу в'яснити, що собою представляє структура табору-вишколу «Лісова Школа». Це:
— вишкіл булавних — від 24 до 36 осіб максимально

(щоб в результаті було утворено не більше 6 гуртків по 6 осіб в кожному);

— вишкіл бунчужних — до 6 осіб (кількість бунчужних залежить від кількості гуртків і інструкторських ділянок), які вже є абсолювентами вишколу булавних «ЛШ», і запрошені на даний вишкіл старшиною (абсолювент — той, хто дістав найкращі оцінки або ще на таборі, або якщо ні, то одержав завдання відбутися означену кількість таборів, які відбув як зразковий булавний). Учасником

вишколу бунчужних може стати будь-який дійсний абсолювент вишколу булавних, який вважається достатньо підготованим в провідництві і даній інструкторській ділянці.

— старшина: комендант і два заступники.

В старшину можуть бути запрошені ті, які перейшли з черги вишкіл булавних і бунчужних. Право запрошення залишає за собою комендант, який відбирає кількох, на його думку, найкраще підготовлених людей і запрошує їх на стало в старшину.

Фото В.Олійника

Фото В.Олійника

На вишкіл булавних можуть поїхати ті, які до означеного строку зголосилися і виконали наступні завдання:

- вивпили карту перевірки осягів в Пласті;
- написали есеї на задану тему.

При відборі переважаючи кількість балів візьмуть результати перевірки осягів в Пласті, меншу кількість балів — оцінки есеїв і опінія проводу, який лишає за собою останнє слово в точкуванні.

Ю.М.: — Чи в скорому часі «ЛШ» стане єдиним вишколом для булавних, бунчужних і комендантів таборів УПЮ?

Б.Г.: — КПС в Україні, а особливо крайовий комендант УПЮ рекомендує провідникам таборів УПЮ відбутися вишкіл «Лісової Школи» булавних, як побажаний, але не обов'язковий.

Ю.М.: — Деякі друзі в своїх враженнях про «ЛШ» висловлювали думку, що система оцінок для України буде змінена через різницю психіки і ментальності пластунів в Україні і в діаспорі.

Фото В.Олійника

ЦЕ ШКОЛА, ШКОЛА ЛІСОВА...

Б.Г.: — На мою думку, «Лісова Школа» як вишкільний табір із своєю виробленою системою оцінювання не потребує суттєвих змін чи доповнень. Ця система включає пристосованість до суспільної ментальності якоїсь країни, можливу людську суб'єктивність (вишкіл бунчужних також точується, учасники вишколу бунчужних можуть і не пройти його). Реально може зазнати зміни система інтендантства, програма мандрівництва і табірництва. В Україні є інші умови з постачанням і зберіганням харчів, здійсненням мандрівок і адмініструванням таборів.

Ю.М.: — *Ваші найближчі плани щодо «Лісової Школи»?*

Б.Г.: — В Америці земля в місцевості Гантер, на якій проводиться вишкіл, закуплена фондом «ЛШ». Ця місцевість повністю задовільняє відповідні потреби: місце проведення табору оточене річкою, по дорозі від річки до табору ростуть отруйні рослини, ніщо в лісі не вказує напрям на «ЛШ».

Зараз ведуться переговори щодо купівлі фондом

«ЛШ» землі в Карпатах, на Гнилому Потоці коло Славська для проведення вишколів, бо за природніми умовами ця місцевість дуже нагадує Гантер (ну, хіба отруйних рослин нема).

Наступним кроком має бути створення матеріальної бази, робота по підготовці якої вже ведеться (основне приладдя — шатра, сокири, пили, лопати, казани, цельти і тому подібне вже є).

Ю.М.: — *Дуже дякую за інформацію! Успіхів у таборванні!*

пл.розв. Ю.Міндюк
(Lupus)

Учасники «Лісової Школи - 93» в Україні.

Фото В.Олійника

З ОДНОДНІВКИ «ЛІСОВА ШКОЛА 1993»

ЧОМУ Я Є ЧЛЕНОМ ПЛАСТУ?

Фото П.Змарка

Коли я пішов у Пласт, мені було 14 років. Це той вік, коли хлопчина шукає пригод, цікавих мандрівок і хоче бути героєм-лідером, бажає відчувати себе трішки дорослішим.

Спочатку для мене Пласт був суцільною мандрівкою. Чудові красиви, раніше небачені землі і постійне відчуття самостійності та незалежності від батьків. Все це захопило мене і повело в пластові «дебри».

Мені чомусь завжди хотілося кимсь керувати і відчувати себе таким чином потрібним комусь. Так сталося, що мене обрали відразу гуртковим провідником і я зміг пізнати всю насолоду і гіркоту керівництва. Напевне, чудово відчувати те, що Ти комусь потрібний і що без Тебе десь не можуть обійтись.

Пластова атмосфера є повна відповідальності і чіткості у справах. Саме цього бракує простому хлопчині, що вештається без цілі по вулицях. Пласт же не обмежує нікого. Ти просто дістаєш «орієнтир», за яким треба йти і не звертати. Сили власної волі і щире бажання пластувати зробить з простого «сірого» юнака — різнобарвного і всесторонньо розвинутого члена суспільства, який турбується не тільки собою і сьогоднішнім днем, а у ньому є закладені вищі ідеї патріотизму і віри в Бога.

Я, як сільський житель, більше, мабуть, пізнавав поняття молитви, Служби Божої, колядок, щедрівок тощо. Але, не дивлячись на те, не було твердого розуміння правдивої віри, не було досконалого знання. У Пласті ж, десь підсвідомо, щоденна молитва закладала підвалини того, що раніше було згаяне і пропущене. Коли знаходишся серед природи, то відчуваєш, напевне, як ніде, існування чогось Вищого і Вічного. Ти бачиш, як горить ватра, падають зорі з неба і ніби переносишся в інший світ. Вдома, на м'якому дивані важко, мабуть, сконцентруватися і подумати про Вищі речі, які людина завжди піддавала сумнівам і критиці.

Пластова Велика Гра, з її правилами чесності і відповідальності, створила з мене своєрідного «наркомана», якому, щоб вижити, потрібно прийняти нову «дозу» пластових сходинок чи мандрівок. У цій грі я почуваю себе завжди дитиною, а нею я хотів би залишитися назавжди. Однострій, відзнаки, звичаї, ритуали закладають основу для пластування. Мені, наприклад, хотілося колись могли мати справжній пластовий однострій, ввесь обвішаний пластовими відзнаками. Адже, тоді мені здавалося, що той пластун, у якого більше відзнак, і чим вони яскравіші, тим він кращий від інших. Юнакові хочеться бути подібним на офіцера, який іде по вулиці у воєнному однострою і на якому виблискують нагороди... Саме тут породжується романтика і бажання бути кращим.

Зараз я ніби «пірнув в океан» Пласту і не бажаю з нього випливати. Там, на дні, я знайшов безцінний скарб братерської дружби, рівності і справедливості. І дай, Боже, мені цей скарб не втратити.

ст.пл. Іван Петляк
член Пласту від квітня 1990

З ОДНОДНІВКИ «ЛІСОВА ШКОЛА 1993»

Я часом сам запитував себе: чому я є членом Пласту? що я отримую від пластування? чи це є потрібне комусь? чи «Велика Гра» не виглядає комедією для стороннього ока? Ці питання виникали не випадково. Знайомі, колишні мої однокласники, товариші в університеті спонукали до таких роздумів. Інколи було боляче від їх слів, сумніви закрадалися в мозок і не давали спокою, хотілося кричати.

Пригадую, ще будучи школярем, я вибудовував свій світ, де кожен робить усе на совість, не лукавлячи, без брехні і фальші. Я знав, що насправді все не так, що у суспільстві прийняті за норму інші відносини, але вперто оберігав своє марево. Проте, вітри розвіяли його і дійсність перемогла.

Якою ж несподіванкою було зустріти людей, які думали — як я, мріяли — як я, переживали — як я, хотіли того, що й я. Зустріти людей безкорисних, самовідданих, щирих і відвертих. Я відчув завзяття і живу енергію, що була у пластунів. Побачив взаєморозуміння і взаємопідтримку, які панували між ними. Азарт, впертість і настирливість, дитяча безпосередність відрізняли їх серед інших. Цим не можна було не захоплюватися. Я остаточно вирішив приєднатися до Пласту. Відчув також, що сам хочу і можу щось робити, бажав прислужитись іншим. Я бачив, що багато нашої молоді просякало життєвським брудом, втрачало інтерес до руху, дії та праці, переймало інші цінності. Але дати шанс нашим юнакам змінити себе і своє життя, зреалізувати свої можливості

— ось що покликала мене до впорядництва. Тепер я знаю, що потрібний хлопцям, потрібні мої увага і знання. А останнім часом відчуваю, як потрібні вони мені. Вони мене змінюють, змушують думати, мислити трохи по іншому, вдосконалюватись і рости.

Чи Пласт не є комедією? Можливо, зі сторони це так і видається: добре діло, стриміння до ідеалу, чесність у грі і житті — зараз це дійсно смішно. Пластун як біла ворона у чорній зграї. Але я вірю, що коли білих ворон стає більше, то навіть чорна згряя може згодом побіліти. Аби було більше білих ворон, які міняють світ — ось чому я у Пласті.

ст.пл. Андрій Гарматій
член Пласту від травня, 1991

ЧОМУ Я Є ЧЛЕНОМ ПЛАСТУ?

Фото П.Змарка

*«Сьогодні Івана, а завтра Купала,
Рано-вранці сонце зійшло
Рано-вранці та на мою роженку червону»*

(Купальська народна пісня «Марена»)

Андрея Одежинська

Багато гарних споминів залишається пластунам і пластункам з літніх таборів, на яких, крім пластових занять, пластуни відзначають чарівне свято Івана Купала. Навіть наші наймолодші — новачки й новаки — згадують плетення віночків з польових квіток і майстрування солом'яної Марени на це свято.

Андрея Одежинська, молода режисерка з Лос Анжелес, Каліфорнія, перевела свої таборіві спомини про Івана Купала у короткий фільм «Дора». Андрея пластувала у Філядельфії, де належала до філядельфійської станиці і часто їздила на літні пластові табори.

Як учасниця «Мастерс» програми при Американськiм фільмовiм iнститутi у Лос Анжелес, Андрея вибрала як тему свого фільму для тези свято Івана Купала. Процес накручування фільму не був легкий. Вона одержала стипендію в сумі 17,000 дол. від National Endowment for the Arts, але як членка «мастерс» програми мусіла роздобути додаткові фонди, а це не було легко. Американська фірма Кодак подарувала їй фільм на суму 5,000 дол., крім того Андрея дістала стипендію від Голівудського Пресового Фонду, Союзу Українок Америки, як також фінансову

СПОМИН З ПЛАСТОВИХ ТАБОРІВ, ПЕРЕТВОРЕНИЙ У ФІЛЬМІ

Галя Кузишин

Наймолодша акторка фільму, Адріяна Гірка, яка грає Дору в молодих

СПОМИН З ПЛАСТОВИХ ТАБОРІВ, ПЕРЕТВОРЕНИЙ У ФІЛЬМІ

допомогу від української громади в Каліфорнії. Андрея сама ще додала 25,000 дол. з ощадностей, заробітку і позичок.

«Дора» — це 30-хвилинний фільм, який описує життя молодій американки українського походження (Дори). Після того як її хлопець, Гінтавтус, покидає, вона пробує знайти новий життєвий шлях. Її бабуся розкаже їй про свято Івана Купала і Дора пригадує собі як дитиною, разом з бабуся, кидала вінок з квітів і свічок у воду і слідувала куди він плив. Бабуся розкаже їй про інші народні звичаї пов'язані зі святом Івана Купала, але Дори серце не може забути Гінтавтуса і бабці спомини її не тішать. З часом Дора переконує себе, що справжня любов ще колись прийде і кинувши на воду вінок, який вона сама сплела, пильно слідує куди він пливе.

Андрея Одежинська старалась, щоб фільм мав автентичний вигляд і тому фільмувала деякі частини у справжній українській церкві (православна церква св. Андрія)

та в українському культурному центрі в Лос Анжелес. Актори та співробітники фільму були добровольці різних національностей з Голівуду, з Американського Фільмового Інституту, та українці з Лос Анжелес. Фільмування і редагування фільму тривало майже два роки. Андрея, разом з товаришем Давидом Лувісон, написала текст фільму, а оригінальну музику написав Вин Майерсон. Фільм «Дора» також має професійних акторів, які виступали в різних американських фільмах.

«Дора» був одним з фільмів якому запропоновано на Академі Аворд нагороду в категорії коротких фільмів. Він був висвітлений у Лос Анжелес під час інтернаціонального фестивалю жінок у фільмах. Андрея Одежинська поширює чар українського фольклору — чарівне свято Івана Купала ожило у фільмі «Дора».

Андрея Одежинська зі своїми співробітниками фільму «ДОРА». Фільмують частину, де Дора кидає традиційний купальський вінок у воду.

ЧАР НОВАКУВАННЯ

Успішно пройшов Вишкіл Впорядників УПН «Ради Орлиного Вогню», який відбувся у м.Ярославі, Польща.

Можливо, що не випадково саме це місто стало мостом єднання пластунів країн заходу і сходу. Адже воно збудоване українським князем Ярославом Мудрим і назване в його честь.

Щиру подяку хотілося б висловити пароху української церкви в Ярославі і його дружині за надзвичайно теплий і гостинний прийом. Вони зуміли створити якнайсприятливішу атмосферу нашого перебування там. Вони забезпечили нас не тільки всім необхідним, але й збагатили духовно.

Не можна не згадати і про чудову і нещодавно реставровану українську греко-католицьку церкву, яка є основним центром, де збираються українці міста.

Це своєрідний «бастіон» для них, який допомагає зберігати мову і не потонути у чужонаціональному оточенні.

Урочистим і незабутнім було відкриття Вишколу. Власне тоді відбулося знайомство з проводом і ланкою інструкторів.

Комендант вишколу — Сіра Орлиця Людмила Дармограй (США).
Писар — Сіра Орлиця Люба Топорович, Львів.
Братчик Бунчужний — Маркіян Гаврилук, Вашингтон (США).

Ланка інструкторів — ст.пл. Людмила Бублик з Риги (Латвія) і ст.пл. Мирослава Борова (Польща).

Навчальний процес вишколу проходив у формі новацьких сходин, які переводив провід. Перші сходини присвячувались структурі УПН як початкового пластового уладу.

Повноцінно була викладена інформація щодо такої теми як гра. Акцентувалось на основних точках її перебігу. Вияву естетичних смаків сприяло оформлення новацької домівки.

Чудово поєднувались сходини інструкторів. Так, пісня переносила нас у світ дитинства, а

особливо зумів усіх заворожити братчик Маркіян «чаром новакування».

Вечірній вогник. Новацька казка, розказана сестричкою Людмилою Дармограй, створила невимушену й теплу атмосферу, і у «Колі гарячих сердець» поєдналися українці з різних кутків світу. З хвилюванням розповідали про себе учасники вишколу. І свічка, як іскра великої ватри, переходила з рук в руки.

Приємно було чути різну українську мову. На жаль, для неї ще й досі у Польщі важкі часи, бо не розвивається належним чином, навіть, як про це розповідали господарі, на факультетах україністики в польських вузах. Для багатьох вишкіл дав змогу не тільки виявити себе, але й відчувити себе справжнім українцем.

Характерним було поєднання теоретичних сходин з практичними. Саме тут нас охоплював «чар новакування» і ми впадали в дитинство, ставали такими, якими були не так давно. Усі майстрували, танцювали, брали участь у новацьких сходинах, вогнику, змазі, ходили на прогулянку.

Повноцінно був викладений програмний матеріал, організаційні питання, по яких пізніше складались індивідуальні плани.

Важко виділити щось зокрема, оскільки все було цікавим, таємничим, незвичайним. Чар новакування постійно витав над нами.

Не можна з особливою вдячністю та душевним хвилюванням не згадати українського єпископа, який приїхав на декілька годин з Перемишля. Ця висококультурна, цікава людина, всеціло віддана служінню Богові і українському народові. Адже не так часто ми спілкуємося з такими скромними, але багатими духовно людьми — патріотами, які улюбляють за долю свого народу, працюють не покладаючи рук, щоб підняти духовний рівень молоді, її національну свідомість на чужині.

Вишкіл, який тривав 5 днів, закінчився 4 квітня 1994 року і мав успішні результати.

А отже, відтепер багато станиць Польщі і Львівщини поповняться кваліфікованими виховниками.

пл.прих. Марта Качмар,
Львів

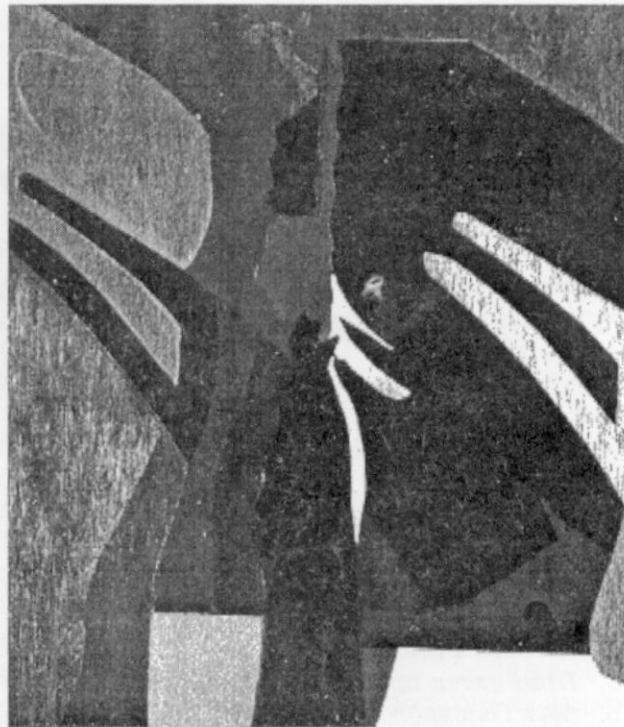

Галя Кузишин

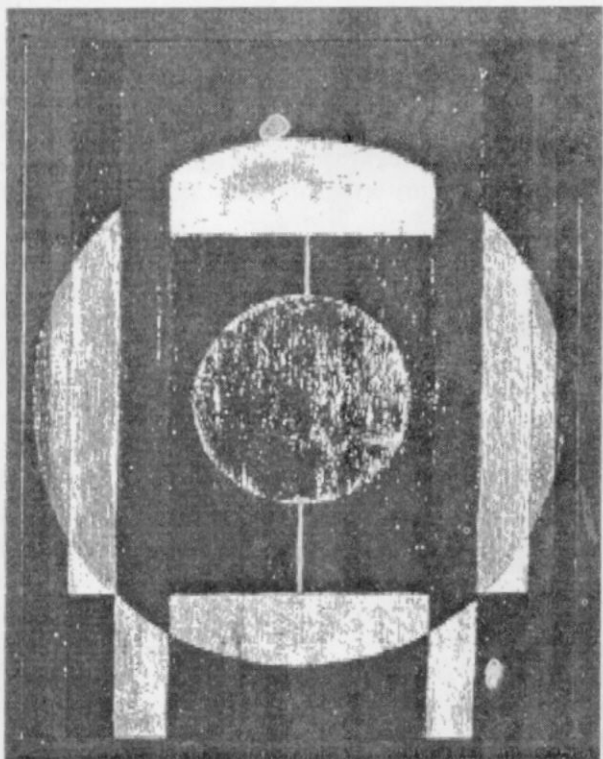
«ІКОНИ, ЦЕ ЧУДОВІ ЗОБРАЖЕННЯ, НІБИ ТО ДІЯМАНТИ...»

Старша пластунка Христина Сай, з Нью Джерзі, завжди залюбки малювала. Свої студії мистецтва вона розпочала в Сара Лоренс університеті, потім в Оксфорд університеті в Англії (де студіювала візантійське мистецтво), в Італії і Бард коледжі, де закінчила магістерку з мистецтва. Але найбільший вплив на неї мав маестро Петро Холодний, в якого вона багато років вчилася техніку малювання ікон.

Взявши під увагу підставові правила малювання ікони, які вона навчилася від Петра Холодного, Христя хотіла творити більш сучасні образи.

Христина Сай. «Тінь» - мішана техніка, колаж.1991.

Експериментуючи з різними техніками (олія, егтемпера, акварелі і інш.), вона почала складати «колажі» різних форм і творила свої власні модерні ікони. Дуже часто Христя вживала кліші з пересвітлень, «диски» відстарих комп'ютерів, «ґридс» та алюмінієві вирізки, для творення різних нових форм.

Недавно в галереї Принстон університету, Христя влаштувала свою шосту виставку, на яку приготувала около 50 картин. Це була її перша виставка з релігійною тематикою.

Утворенні цих модерних ікон, Христя хоче упростити їх до найпримітивніших форм — кола, геометричні форми у різних кольорах. Христя вважає, що релігія у 20-му столітті має цілковито нове значіння і тому треба пристосовувати традиційну ікону до модерних часів. Її ікони, як інші її роботи, є комбінації різних технік. Крім Петра Холодного, великий вплив на неї мав модерніст Кандінскі, Повл Клі, Сезан та період 1917 року, коли по цілій Європі розвивалося різне мистецтво.

Твори Христі були виставлені в галереях Торонто, Нью Йорку, Нью Джерзі і Вашингтону. Її мистецький напрямок є унікальний і охоплює аспекти традиційного мистецтва як і модерного, а також передає її духовний напрям.

Христина Сай. «Святий Дух» - олія на дереві, 1992.

Головна Пластова Булава

ОБ'ЯВА

про

ТРИНАДЦЯТУ ВЕЛИКУ РАДУ УЛАДУ ПЛАСТОВОГО СЕНІОРАТУ

котра відбудеться 8 ЖОВТНЯ 1994 р. о 20.00 (8ма вечора)

в рамцях XII ЗБОРІВ КУПО

Готель «Ramada Inn», 130 Route 10 West, East Hanover, New Jersey, 07936
ч.тел.(201) 386-5622

ПРОПОНОВАНА ПРОГРАМА:

1. Відкриття Великої Ради УПС
2. Вибір Президії Ради
3. Прийняття порядку нарад
4. Вибір комісій: Верифікаційної, Номінаційної і Резолюційної
5. Прийняття протоколу з XII Великої Ради
6. Звіт Головного Булавного УПС
7. Доповнення до звітів:
членів Булави Головного Булавного
Крайових Булавних/діловодів
Курінних куренів УПС
8. Звіт Головної Пластової Ради
9. Дискусія над звітами
10. Дискусійна доповідь: «Візія пл.сеніорату у сьогоденній структурі Пласту»
11. Звіт Верифікаційної комісії
12. Удільнення абсолюторії уступаючій Булаві.
13. Звіт номінаційної комісії.
14. Вибір нового Головного Булавного і його Булави.
15. Вибір правильникової комісії.
16. Звіт резолюційної комісії і схвалення резолюцій.
17. Різне і вільні внески.
18. Слово ново-обраного Головного Булавного УПС.
19. Закриття XIII-ої Великої Ради УПС.
20. Товариська вечірка.

ПОСТАНОВА

Булава Головного Булавного УПС скликає загальні наради і зустрічі всіх курінних проводів на 10-го вересня, 1994р. о год. 10.30 ранком у пластовій домівці у місті Нью Йорк, в Америці!

ЗВЕРНЕННЯ/ІНСТРУКЦІЇ

- (1) До: **Крайових Булавних/Діловодів УПС:**
(а) Прошу прислати Ваші звіти за час від серпня, 1992р. до червня, 1994 р. не пізніше як до 30-го червня, 1994р. до Головного Булавного УПС.
(б) Будьте готові з доповненням під час Великої Ради.
- (2) До: **Курінних Куренів УПС:**
(а) Прошу прислати Ваші звіти за час від серпня, 1992р. до червня, 1994 р. не пізніше як до 30-го червня, 1994р. до Головного Референта куренів УПС.
(б) Будьте готові з доповненнями під час Великої Ради.
(в) Якщо не курінний, то хоч один член курінного проводу має заступити свій курінь.
(г) Заплатіть вашу курінну вкладку до Головної Булави.

КОМУНІКАТ

- (1) До Головного Булавного УПС звертатися/писати:
MR. IHOR PAUL KOMARNICKY
186 EDENBRIDGE DRIVE
ISLINGTON, ONTARIO, M9A 3G8 CANADA
tel. (416) 233-5193 or fax (416) 233-5194
і також у офіційних справах (800) 322-4033
- (2) До Головного Референта куренів УПС:
MR. IHOR WELYHORSKY
12 BURWOOD ROAD
ETOBICOKE, ONTARIO M9B 2W5 CANADA
tel. (416) 621-3324

Сірий Лев

ДО ВАС МОЄ СЛОВО!

... За нами далеко, далеко, гейби в казці, золоті вогні святоюріївських, пластових ватер по різних урочищах нашої прегарної Батьківщині, незабутні слова наших бадьорих пісень і присяг, але за нами також дні чину, праці й кривавих, жорстоких зусиль, дні спільних великих діл або час самотньої віри в себе, в ідею, в велике запряжене майбутнє.

Та нас не зломилі ці, не раз гіркі, як полин, дні, хоч досі не дана нам ще була перемога. Бо ми свідомі того, що вершин ідеалу не досягається словами чи хитрунством, ми свідомі того, що жертви життя тих наших друзів, що більше до нас не повернуться, це безвідкличні постулати в боротьбі за ідеал. І тому ми віри в зачаті ще прадідами нашими визволення не тратимо. Відродження Пласту в широку, сьогодні — наші відносини — могутню організовану силу, це одна з ознак, що ми праці на половині шляху не кинемо. Віри в ідеал й волі його добути — в нас не бракує. Виховані в юнацьких пластових лавах працівники і борці достатньо це засвідчили на протязі багатолітнього існування Пласту, своєю громадянською працею, чи жертвами своєї крові. Але глядім ще й на добутий у тих наших змаганнях до ідеалу досвід, бо належне використання досвіду — це половина успіху.

А одна з тих помилок — це свідомо, чи несвідомо вороже не тільки Пластові, але й усьому організованому українству твердження, що ідеали, які Пласт поклав у свої вершини — це тільки «гра для молоді», що з хвилиною закінчення юнацького віку можна без шкоди, а то й з користю для розвитку й росту українського життя всецільно або частинно потоптати невмирущі для кожної здорової спільноти гасла святоюріївської легенди.

Ні, і ще раз ні! Навпаки, поки всього нашого громадського життя не проникнуть ідеали служби Богу й Батьківщині, служби ближнім і послуху нами самими встановленій владі, поки юнацький пластовий закон не стане в духовному його поглибленні й законом зрілих мужів, доти багато жертв будуть трагічно зайвими!...

Основники Пласту почали «велику гру» від молоді тільки тому, бо, як визначні педагоги, мужі науки й громадські діячі, знали, що до створення нового покоління, оживленого одною спільною ідеєю, можна дійти тільки шляхом перевиховання юнацького кадру. Юнацький кадр це тільки вихідна точка; виховання зрілих мужів це реальна сила й міра вартости Пласту та його завдань...

І так прийшов момент, коли на сірому тлі нашого життя найшлися на пластовій праці знову разом, у спільних змаганнях сотні давно в Пласті вихованих працівників, без різниць віроісповідних чи політично-партійних поглядів. Що ще вчора здавалось бути в сфері мрій, сьогодні стало дійсністю. Мало того. За час довголітньої праці зникають поволі залишки давнього недовір'я, затирається у спільних змаганнях те, що нас ділило, скріплюється те, що єднає. Витворюється здорова спільнота.

Хай отже ця сьогоднішня пластова спільнота — вже не тільки юнаків, але й зрілих осіб — стане тривким зв'язком цього покоління, що зуміє загоїти рани нанесені жорстокими ворогами й власними помилками. Не дивімся на пластову організацію, як на чужий взірець. У нашій історії за чужі взірці ми не раз дорого платили. Але Пласт ми творили з нутра нашої Нації і для нас, а не на експорт. Він є витвором нашої духовности, він отже може мати — й дійсно має — свої власні завдання, яких може не потребує мати скавтовий улад іншої нації, має своє власне історичне завдання, збудоване на чесній, щирій, одвертій «великій грі» пластового побратимства й довір'я, свободи і дисципліни, обережності й жертвенності, розуму й святого запалу. До Вас оце моє слово!

У день св.Юрія,
«Ватра»
травень-червень, 1947

Володимир Соханівський

БІЛЬ РОЗЧАРУВАННЯ І ДОСАДИ

Україна і українська спільнота в світі дуже тривожно зустріли початок 1994 року. Багато людей стурбовані і вичікували якихось радісніших вісток, переглядаючи різні телевізійні і радіо новини, переглядаючи свою й світову пресу. Вже на початку січня цього року дуже тривожною була стаття, поміщена у «Ріпорт он Бизнес 1994» газети-щоденника «Г'льоб енд Мейл» під наголовком: «1994 в цифрах». Тут, на жаль, я побачив, що Україна опинилася на дні економічної кризи. Написано, що хіба через щастя Україна зможе пережити 1994 рік. Чому? Тому, що комуністи старого стилю тримають найкращі частини промисловості для себе та стримують і перешкоджають змагові до реформ господарства. Є сподівання гіперінфляції, безробіття та імпортності уряду. Для порівняння наприклад «Грос Доместік Продакшин» (гуртова домашня/національна продукція) в Україні на людину становить 105 ам. дол., в Китаю 360, в Польщі 1885, в Росії 2100, в Словаччині 2420, в Канаді 21318, а в ЗСА 25687. Інфляція в Україні минулого року була 3000%, в Росії 1000%, в ЗСА 3,5% а в Канаді 1,9%. Ось у чому є трагедія України сьогодні! Тому варто, щоб народ усвідомив собі: хто завинив у цьому, хто спричинив, що така колись плодюча і багата земля та здібний і працюючий народ опинилися на дні цілковитої кризи, а бувші окупанти і їхні звироднілі «рідні» прихильники ще досі сміються в кулаки та дораджують: не будуйте амбасад, вам внедовзі вистарчать консуляти.

А Америка? Америці ще забере дещо часу, щоб змінити свої погляди, повиті давними і неоправданими пересудами «експертів». Наприклад, навіть у теперішній кризовій ситуації, американці вже до певної міри визнали своєю помилкою те, що вони стали цілковито і безумовно на стороні Росії, бо це сильно образило українців. Певний вплив на таку переоцінку зробив своєю незбалансованістю Владімір Жіріновський.

БІЛЬ РОЗЧАРУВАННЯ І ДОСАДИ

Американці Клінтонової адміністрації ще вчаться і набирають досвіду. Коли, однак, запитали одного такого дорадника — Крістофера Пейна про ці зміни — то він відповів: «небагато змінилося в оферуванні помочі ЗСА. Що змінилося — то це зріс рівень розпачу України».

Що ж можна зробити?

Безперечно, що Україна забагато дорадників не потребує, бо має їх досить. Чого потрібно — це рішучості не тільки самого Президента, але й народу, всього народу. Треба тієї одержимості, про яку говорила слабка тілом, але крицево сильна характером жінка, волинянка Леся Українка. Президент Кравчук, також волинян, на жаль, не відчуває сили своєї історично-епохальної місії, як, наприклад колись канцлер Аденавер, який вивів Німеччину з цілковитої руїни, спричиненої гітлерівцями, до висот наймогутніших країн світу. Він здійснив це своєю візією лідера з характером, побудованим на етично-моральних засадах глибинного християнства, чого не встидався виявляти наочно всюди. Наш президент, можливо, навіть не глядів на візиря хоча б, де Голя, який не тільки вмів гордо і високо носити свою голову, але й сміливо і виразно репрезентував гідність, славу і гордість Франції у найтрудніші часи. А про невмирущий приклад британця Вінстона Черчіля з його заклик до народу: «праця, піт і кров», що допоміг розгромити гітлерівську Німеччину і наново відбудувати свою батьківщину, — навіть немає потреби і згадувати. Жаль, що сучасним лідерам в Україні бракує гідної мужності, розумної рішучості та віри у справжню самостійну державу України. Невеселим фактом є і те, що досі ще не виявився новий лідер. Погляньте на Туреччину — коли там не стало мужа, то появилася жінка, яка мудро веде політику своєї держави...

Декому може здатися таке писання зарозумілістю, — але в дійсності — це вислів болю за приниження національної гідності, це журба про страждаючу батьківщину кличе всіх людей нашої спільноти до пробудження з неначе завороженої пасивності. Необхідно замінити у виборах злих парламентаристів чи депутатів на кращих, бо іншого виходу з кризи немає. Навіть доброзичливий світ не впихатиме ковбасу у руки, коли ми не видобудемо у собі самих взнеслости духа і чину, жертвовности та бажання покращити власну волю. Тут і потрібен дух українського піонера з діаспори.

Навіть Захід підупадає.

Недавно, у своїй знаменитій доповіді д-р Джон Р.Еванс, знаний лікар, дослідник, бувший президент Торонтонського Університету та президент «Торстар

Корпорації», між іншим сказав, що навіть Захід дещо занепадає через надмірний індивідуалізм, змаг до особистого нагромадження маєтку, надмірне і податкове споживацтво та занедбання спільноти. Вже є дослідники, які пишуть про посткапіталістичну систему. Він має на увазі дослідників у сучасній Італії, які завважили, що економічно найкраще стоять ті регіони, де менші спільноти на власну руку взяли до праці та інвестицій, без впливу чи помочі держави. А як пізнати такі позитивні й успішні спільноти, що піднесли свій життєвий рівень у своїх регіонах? Сьогодні вже замало, каже автор, бути патріотом чи мати бажання загинути за батьківщину. Сьогодні важливим стає також вміння жити для своєї батьківщини, виявити бажання зробити певний причинок у розбудові своєї країни, бо держава не може всім постійно допомогти.

А як же розпізнати успішну спільноту? Це, передусім, не багатство, а сильні, традиційні заангажування, співучасть і праця в громаді, це кількість людей, які беруть участь в голосуванні. Це якість і кількість читаної преси. Це кількість людей, що беруть участь в церковному житті, в громадських установах, організаціях, хорах і танцювальних ансамблях, літературних чи мистецьких товариствах, спортивних клубах, це — існування у спільноті суспільних, політичних чи культурних інституцій. Дослідники-суспільствознавці називають це «СУСПІЛЬНИМ КАПІТАЛОМ», який не виснажується працею, а навпаки, підсилюється, росте і відновлюється по мірі використання. Автор пише, що цей суспільний капітал, репрезентований сіткою діяльності, є передумовою економічного розвитку, росту та ефективності уряду. Спільнота, яка наполягає на взаємну загальну співдію, взаємний обмін (reciprocity) та взаємопоміч чи допомогу є більше ефективною від тієї, у якій панують конкуренція чи недовірливість. Така сітка у спільноті допомагає поборювати анонімність, культивує репутацію і авторитетність, будує довір'я в інших через взаємне спілкування.

Коли Єльцина запитали його думку про Жіріновського, — то він не сказав, що це божевільна, незбалансована людина, чи по простому — вар'ят, як про нього думає світ. Єльцин сказав зі стриманістю і дипломатичністю: «це патріот». Коли ж на телевізії запитали одного нашого діяча про другого такого ж самого діяча, — то він без вагання сказав, що він його «не знає, не чув, не бачив, його газету читав, але не пам'ятає, як вона називається». Щоб він був такий непоінформований і безрадний — можна сумніватися.

І це також болить.

МИ ВСІ Є ДІТИ

Всіроманському журналі «Аву» появилася була, десь може рік тому, стаття під назвою «Україна і її діяспора — назріваючий конфлікт» (чи щось тому подібного). В тій статті автор перестерігав перед тим, що може дійти до розриву поміж українцями в Україні, а українцями в діяспорі.

Мені здається, що цей конфлікт сьогодні вже назрів. Маленькі тертя, які були колись поміж нами, сьогодні стали вже поважними непорозуміннями...

І так:

Українці з діяспори нарікають на українців з України, що ті є неділові, ліниві, не хочуть працювати, не можна на них полягати, ніколи нічого не вміють зробити на час, є не чесні, скриті, а при тому — великі матеріалісти і дбають лиш про свою кишеню, а не про громадське добро. «Ті люди ніколи не будуть мати своєї держави, бо вони не дадуть собі з тим ради» — кажуть деякі американські українці про своїх спів-вітчизнян з України.

Зате українці з України говорять про діяспорників (зокрема про українців Канади і США), що ті є домінуючі, аrogантні, розкидають своїм багатством, не мають зрозуміння до проблем інших людей, хваляться своїми грішми, є нетерпеливі, наказують, а не радять, хочуть все контролювати, а не допомагати, люблять всілякі гонори й почести, а при тому — великі матеріалісти, дбають лиш про свої інтереси і вигоди, а не про інших людей.

В Україні нині критикують навіть тих людей, які мешкають в Україні, але спілкуються чи дістають допомогу від рідних в Канаді чи в Америці. Їм заздрять і випомінають це. Наприклад, в «Пластовому Шляху» ми не можемо помістити списку жертводавців на пресовий фонд, щоб журнал не «взяли на язика», мовляв, вони такі багаті, дістають доляри!.. До такого вже дійшло!

Можливо, що в тих всіх закидах є зерно правди: Так, люди з України не вміють собі дати раду в сучасних умовинах — як, зрештою, й всі інші колоніяльні народи. Так, ми з діяспори є нетерпеливі й домінуючі, як, зрештою, і всі американці... Так, ми — і одні, і другі — є занадто матеріалістичні...

Але, якщо подумати над цим всім, то стає ясно, що наші подібності є багато більші, як наші різниці. Бо всі ми, українці з цілого світу, є в суті однакові. Ми є сини тієї самої Матері — України. Ми є вислідом тисячолітньої культури, яка є підставою нашої природи.

Ми є такі самі, однакові.

А всі наші різниці, це лиш вислід чужинних впливів кількох десятиліть.

Фото з Ододнівки ЮМПЗ-92

ОДНІЄЇ МАТЕРІ

На нас, в діяспорі, впливав триб американського життя: швидке темпо, суха діловитість, брак розуміння емоцій других людей, брак співчуття, преокупація матеріальними справами, шорстка агресивність піонерів, тенденція всім керувати...

Зате на наших братів в Україні діяла жорстока радянська пропаганда, яка старалась перемінити їх в «радянських людей»: без почуття любови до рідного краю, без відчуття до громади й других людей, застрашених комунізмом і російським шовінізмом, матеріалістів, яких одинокою ціллю осталося жити якось й прогудувати своїх дітей...

Під страшенним тиском режиму, вони мали до вибору, або піддатись і стати більшовицькими посіпаками, або замкнутись в своїй хаті, в своїй родині і взагалі не уділятись ніде поза нею, щоб не наражувати себе і своїх рідних.

І сьогодні ми маємо зустріч двох братів-близнюків, яких гірка доля розлучила на довгі роки. Зустріч багатого, космополітального, домінуючого, агресивного «все-знайка», брата-американця із заляканим, придушеним, відсталим, провінціальним братом — радянською людиною, який боїться своєї власної тіні... Чи дивно ж, що існує конфлікт?

Але ж подумай: якщо б ти, через якусь примху долі, не виріс в тих умовах, в яких ти виростав, а провів своє

дитинство там, в тих умовах, в яких довелось виростати твоєму братові — чи ти не був би такий самий, як він є сьогодні?

Бо ж ті різниці, це лише наша зовнішня одіж, ці наші шати, чи наше лахміття. А внутрі — між нами ніяких справжніх різниць не має.

І ми повинні забути ті наші поверхневі різниці, а пам'ятати лиш любов, яка нас з'єднує: любов до рідного краю, любов до рідного народу, любов до рідної культури, любов до рідних звичаїв...

А та любов є величезна. Вона дозволила нашим братам в Україні вдержатись і не стратити своєї української природи — помимо всіх небезпек і переслідувань. Вона дала нам, в діяспорі, змогу вдержатись українцями і не розплистись в чужому морю. Вона зблизила нас, як лиш ми змогли зустрічатись, вона була тим мотором, який зорганізував всю ту допомогу Рідній Україні, яка прийшла з діяспори.

І коли ми спілкуємось із нашими братами з-поза океану, то ми дуже добре відчуваємо, що ми всі є однакові.

У нас є різниці, але це лише зовнішність. Внутрі ми є всі одні, ми всі українці, ми всі діти однієї матері.

«Сіроманець»

ПЛАСТУНИ У ГРОМАДСЬКІЙ ПРАЦІ

*«Красу я і щастя по всій Україні
ширитиму, власний забуду свій труд...»*

ВІТАЄМО

нашу подругу Верховинку

НАДІЙКУ СВІТЛИЧНУ

з одержанням Державної Літературної премії

і.м. Тараса Шевченка в Україні,

*та з радістю ділимося цією вісткою
з пластунами і українською громадою.*

НАДІЙЦІ

ТРИЧІ «СЛАВА» Й «СКОБ»!

Пластовий Курінь «Верховинки»

Редакція «Пластового Шляху»

*приєднується до цього привітання і зичить подрузі Надії Світличній
подальших успіхів у її творчій праці!*

НА ВІЧНУ ВАТРУ

ВОЛОДИМИР ШУСТ

пл.сен. дов.,
 член куреня УПС
 ім.Григора Орлика.
 Помер 1 березня 1994 року
 в Бріджпорті, Конн.
 на 87 році життя.
 Похоронений
 на цвинтарі св.Андрея
 в Бавнд Бруку,
 Н.Дж.

**ВОЛОДИМИР МАСЮК
«КОНГРЕС»**

пл.сен. кер.,
 член куреня УПС «Лісові Чорти»,
 магістер прав, довголітній
 станичний і виховник пластової
 молоді у Філядельфії.
 Помер 20 лютого 1994 року
 у Філядельфії, Па., на 88 році
 життя. Похоронений на цвинтарі
 у Філядельфії.

ОРЕСТ МАРКІЯН КРАВС

пл.сен., д-р,
 член 23-го куреня УПС
 «Хмельниченки»,
 підполковник американської армії,
 учитель і пластовий виховник.
 Помер 23-го листопада 1993
 року в Пармі, Огайо,
 на 56-му році життя.

МИХАЙЛО БАЖАНСЬКИЙ,

пл.сен.кер.,
 член Куреня УПС «Закарпатці»,
 член Уряду
 Закарпатської України,
 пластовий активіст,
 колишній станичний в Дітройті
 і довголітній член
 Головного Пластового Проводу,
 секретар ГПБ, редактор,
 журналіст і письменник,
 суспільно-громадський діяч.
 Помер 18-го січня 1994 року
 у Дітройті, Міч.,
 на 83-му році життя.
 Похоронений у Дітройті.

ОЛЕКСАНДЕР СОКІЛ

пл.сен.,
 член куреня
 «Велике Плем'я Лісових Чортів»,
 кол.член ОУН,
 член проводу куреня,
 секретар місцевого Відділу НТШ.
 Помер 21-го грудня 1993 року
 в Сільсер Спрінг.

Михайло Бажанський

ЗНАЧНА РОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ У ВІДРОДЖЕННІ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

ВІД РЕДАКЦІЇ

У 1994 році минає вже 55-та річниця героїчної боротьби Карпатської України. Пропонуємо увазі наших читачів, з незначними скороченнями, статтю бл.пам. Михайла Бажанського про роль Пласту в українському житті на Закарпатті в той час. Сподіваємося, що цей передрук з ч.2-3 «Пластового Шляху» за 1988 рік буде цікавим і корисним, зокрема, для молодших наших членів.

Вступ. Приєднання до ЧСР, назва

У заголовку ствердження, яке подано, сказало вже своє авторитетне слово, а історія задокументувала в 1939-му році офіційну назву, Карпатської України, схвалену свобідним соймом Карпато-Української Держави. До того часу окупанти звали її по-різному. У своїй глибокій щирості чеський письменник Іван Ольбрахт назвав у друкованій праці Карпатську Україну землею без імені. Насправді воно так не було. Українська номенклатура, дивлячись очима з Києва чи Львова, називала її українською землею за Карпатами. Не жилося в цій країні нашому землякові солодко. Люди за Карпатами не мали змоги втішатися розкішною природою цього краю, мінеральними водами, дарами на Тисі й лісами, які де-не-де були незайманими, бо не ткнула їх століттями ще рука захланного, непрошеного займанця. Ця земля, по першій світовій війні, на підставі Сен-Жерменського договору, а згодом по Тріянонському «добровільно» приєдналася до Чехословаччини, як автономна частина. Але це були тільки паперові договори. Ідеального стану не було. Батьки карпатських громадян повірили, що приєднання їхньої країни не буде поганим виходом із програної війни України. До того давало їм запоруку ім'я гуманної людини, якою користувався проф. Тома Гарік Масарик, що приєднання до ЧСР, хоч може не буде ідеальним, зате гуманним. Бо іншого ж виходу тоді не було. Однак приєднання не давало великих надій на автономію і постійно переходило в окупацію.

Пласт, нова система виховання

В такій несприятливій політичній атмосфері народжується новий тип молодшої людини, яка себе назвала Пластуном. У цій назві скривався здоровий порив до нового кращого життя. Вливався багатий зміст пластових постанов, правильників, дисциплін пластового закону, точного виконання обов'язків, словом, виростав новий, твердий національний характер молодого покоління, якого так неслуханно потребувала та земля, упокорювана, здушувана займанцями, від часів втрати своєї державної самостійності після смерті князя Теодора Корятовича.

Постали пластові гуртки в кількох осередках. Спочатку в середніх школах, а потім у фахових, торговельних,

ЗНАЧНА РОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ У ВІДРОДЖЕННІ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

горожанських та інших. Зорганізовано відділи в Берегові, Мукачеві, Ужгороді, Великому Бичкові, Севлюші (тепер Виноградово), та в інших місцевостях. Повільно, але проходив процес організації. Треба було зводити

боротьбу за своє існування, головню за дію, бо ж свідомо свого українська селянська молодь спочатку не мала змоги вступати до Пласту. Міста мали небагато свідомих родин, а також і тому, що Пласт не був по своїй природі масовою організацією, а суворо селективною, цебто елітарною, згідно з вимогами пластових проб. Тільки вибранці могли належати. Передумовою вступлення до Пласту було вимагання найкращих успіхів й бездоганної поведінки. Це найкраща в світі організація для молоді, для кожного народу, а особливо для українського народу, який будуючи свою державу, мусить найперше перевиховати свою молодь. До цього надається Пласт.

По вишкoлі у своїх домівках, за якийсь час, зорганізовані гуртки пластунаства, в одностроях, появилися на вулицях міст, сіл, як також на гірських пляях та крутих горах Карпатської України. Зацікавленість була великою. Не тільки свого рідного населення, але чужонаціонального, вороже наставленого до українців. Під впливом пропаганди, вони дивилися на українську пластову молодь із злорадною заздрістю.

Дружні зустрічі з пластунами Галичини та емігрантами

Згодом Український Пласт Карпатської України вийшов поза мури своїх шкіл й поза країну своєї дії. Почалися зустрічі з іншими українськими пластунами, з інших українських районів. А головню ті зустрічі відбувалися з галицькими українськими пластунами, які мали вже вироблений свій шлях, свою десятилітню традицію і певні досягнення в мандрівництві. До цих зустрічей ідеально надавалися гори. Чималою допомогою в поширенні пластового світогляду були українські старші пластуни й пластуни-емігранти з Брна, Праги, що були на Мораві, та в інших місцях. Вони приїздили на вакації додому, або до своїх рідних, або до своїх друзів-студентів у гості. Це давало

наглядно можливості перевіряти себе і сприймати нове. Тими творчими зустрічами пластова організація Карпатської України тільки міцніла й зростала. Придбала собі вірних друзів, а також показала свою живучість, свою вмільсть, додавала віри в майбутнє собі й іншим.

Мандрівки, вишкіл, загартування і Кр.Пл.Старшина

Пласт глибоко вrostав у своїй землі і здобув прихильність ширшого загалу. До цього у великій мірі причинилися пластові мандрівки. Пластова молодь показала себе своїм власним людям, які свідомо, а також підсвідомо ждали приходу якоїсь зміни. Такою зміною їм видався саме український пластун. При тих мандрівках пластуни мали можливість заправляти себе до невідомого, бути зарадними у житті, поглиблювати дружбу, проводити розмови з представниками народу. Потім вести з ними листування. А також проводити одне з головних завдань: вивчати рідний край. Пластова організація швидко закріплювалася. Завершилася організаційна структура, постав провід — Крайова Пластова Старшина в Ужгороді. Осередок, який покликав до життя адміністративний провід і проводив перевірку пластових частин у крайовій мережі від Ужгороду по Ясіня. Почавши від першого мандрівного табору в 1922р., майже кожного року більші й менші гуртки виходили з наплечниками у гори, на полонини, на зустрічі з іншими пластунами на Говерлі. В 1930-му відбули подорож до Варни, що над Чорним морем. Брали участь у скавтських Джемборі, про деякі буде мова.

Пластові табори, найкраща школа

Найуспішнішим досягненням у вихованні стали пластові табори, в яких практично можна було проводити пластування. В незвичайно здоровій, багатій, кольоритній природі пластова молодь будувала собі сама шатра, майструвала, заправлялася в адмініструванні табору, займалася доставою харчів, вчилася поборювати невідомості і так гартувалася до майбутнього життя. Допомогою в цьому вишкoлі були професійні інструктори, які вмільм, практичним підходом, пластовою метою, формували молоду людину. Таких таборів в Карпатській Україні було дуже багато. Почавши від 1923-го року табором в Бовцарах, біля Драгова, а далі у Кам'яниці (Ужгород, 1924), у Заброді (Велике Березне і Кобилецька Поляна, 1925), Луги, (Свалява), Бронка (Довге 1926), в Туря Реметах, 1927, Ставне (Велике Березне, 1928), Ворочові 1929, Устеріки (Рахів), Кобилецька

ЗНАЧНА РОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ У ВІДРОДЖЕННІ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Поляна 1930), Дубриничі (1931), Солочина (Свалява — від 1932 до 1938) і на Гуцульщині від 1934-го до 1938р.р. Всі ці табори вишколювали молодь на здібних, практичних, свідомих людей, які б могли собі дати раду в прикрих хвиликах життя. На свіжому повітрі, при вмілому проводі, молодь будувала ватру, плянувала програму, скликала жителів з навколишніх сіл і містечок і — досягала чудес. Найважливіше в тому, давала себе пізнати своєму власному народові.

Після того вишколу, після тих практичних вправ, прийшов час організувати вищий рівень вишкільних курсів, які названо «Лісовими Школами». Початки організацій тих «Шкіл» дав пластовий табір в Солочині вже вперше в 1937-му році. Таку «Лісову Школу», в заряді вже зовсім українському, покінчило багато пластунів, які плянували організувати такі школи кожного року. Так що вже в тих роках Український Пласт в Карпатській Україні зовсім усамостійнився.

Пластовий підручник, пластова творчість, культурна діяльність, поети в авангарді

Ще більшу користь для пластуна принесли пластові видання. На першому місці заслуговує на увагу гарний посібник, співосновника Пласту на Карпатській Україні, особливо на терені Ужгороду, Осипа Вахнянина (1890—1924), під назвою «Пластовим шляхом, за красою життя», виданого в Празі 1924-го року. Підручник мав 125 сторінок друку і 36 ілюстрацій, формату шкільної книжки. Цей посібник надав тон всьому пластовому вихованню. Матеріал перегукувався із змістом д-ра Олександра Тисовського, Дрота, «Життям в Пласті», опублікованого на три роки раніше у Львові.

Великими приятелями Пласту стали учителі, педагоги і поети та письменники. Ці творці поетичного слова пластову ідею, виховання і дію прийняли за свою власну. До тієї групи належить в першій мірі поет старшої генерації Спиридон Черкасенко (1876—1940), який написав «Гей юнаки, гей пластуни», гимн закарпатських пластунів. Крім того, він написав багато віршів, а головню пластових п'єс, які стали неподільним матеріалом драматичної діяльності пластунів Карпатської України. З чого пізніше розвинулася ширше театральна діяльність. Поет і професор в Берегові Василь Пачовський (1878-1942) написав для Пласту «Пластову Присягу». Поетеса Марійка Підгірянка (1881-1963) присвятила багато своєї літературної творчости

пластунасту. Василь Гренджа-Донський (1897-1974) присвятив декілька віршів Пластові й сам особисто відвідував наші табори, окремі гуртки і проводив з ними розмови. Юлій Боршоп-Кум'ятський (1905-1978) написав кілька віршів для Пласту. Був кождоденним гостем у пластовому таборі в Устеріках і цікавився Пластом, як доброю організацією. Миколая Божук (1907—1938) стала щирою прихильницею новоствореного Пласту і теж жертвувала велику дань Пластові. Жаль, що молодою померла. Очевидно, любитель людей і природи поет Зореслав теж у свою творчість уводив для нас молодіжний мотив, що перейшов далі як предвісник завтрашнього великого зриву. Він ясно бачив його у своїй поетичній візії. Назустріч Пластові прийшла молода генерація поетів, наймолодша, як історична естафета на зміну, до якої належить Андрій Гарасевич — Сурмач (1917-1947) та Іван Ірлявський (1919—1942). Прихід цих наймолодших дає нам в історії Пласту клясичний приклад, що ролю, яку взяв Пласт на себе, наша організація виконала, бо якраз найкраще зрозуміли творці людських сердець — поети і вони жертвували свою дань цьому спонтанному рухові.

«Пластун», офіційний журнал

Крайова Пластова Старшина, ще інтернаціонального діяння почала видавати журнал для скавтської молоді, який спочатку друкувався трьома мовами, а після того усамостійнилася і пластовий журнал почав появлятися окремим виданням під назвою «Пластун», на жаль, шкільна адміністрація не допустила його до шкіл. Своїх передплатників у той час було ще замало. І це був перший удар по друкованому слові. Поряд з «Пластуном» появилось багато іншої літератури з пластовою тематикою, як одноднівки, календарі, пластовий співаник, п'єси з пластового життя. Завершенням акції друкованого слова являється журнал «Молоде Життя», якого перше число появилось у 1938-му році під редакцією двох молодих пластунів, найнадійніших на той час у Карпатській Україні, а це ст.пл. Пугача і ст.пл. Гайдамаки. В цій багатій літературі, якою користувалися теж батьки молоді, учителі й громадські діячі, віддзеркалено було пластова життя. Кожна пластова частина зобов'язана була передплачувати пластовий офіційний орган і кожна пластова частина, як предбачує пластова виховна система, мала у своїй бібліотеці всі пластові видання. Поглиблювалося пластова знання, росла національна свідомість.

ЗНАЧНА РОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ У ВІДРОДЖЕННІ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Переслідування

Не дивно, що така активність українського Пласту і популярність пластового однострою, освідомлюючи його роля у своєму народі затурбували неприязних урядових

чинників. В першій мірі тих, що несвідомі вартостей Пласту чужих елементів і вони за допомогою уряду ЧСР почали публічно переслідувати Пласт. Наслідком того змушені були виїхати поза кордони держави багато пластових діячів і прихильників Пласту, не народжених в Карпатській Україні. Назвати треба Богдана Заклинського, Леоніда Бачинського, Василя Пачовського, Марійку Підгірянку і ще деяких. Спиридона Черкасенка не викинули поза межі ЧСР, бо він не мав куди йти. Був власником паспорту Нансена, якого згідно з різними міждержавними умовами чеський уряд респектував, але він під натиском поліції мусів добровільно переїхати до Праги. Все це за прекрасні його пластові п'єси, особливо за пластовий гімн.

Псевдогуманність уряду на Градчанах, переступила межі людських сподівань, навіть для деяких членів того ж уряду!

Надійшли нові сили

Помимо тих ударів, вже не першого, Пласт не переставав діяти. Приходять нові провідники, нова зміна варті, які заступили видалених, і праця в Пласті від 1930-го року наново налагоджується, можна зовсім сміло сказати, на підставі документації — ще краще. Це не було так легко. Треба було звести затяжну боротьбу з русофілами. Треба було переконувати інертних та застрашених. «Пластун», вже без субвенції в обмеженому накладі, по кількох спробах в Ужгороді, перейшов до Севлюша і продовжував появлятися не тільки з фонетичним правописом, але й сміливішою тематикою. Крайову Пластову Старшину очолили нові люди, особистості, які не побоялися застрашень. Пласт продовжував розвиватися напроцуд гарно. Тут годиться зацитувати уривок одважної, як на той час, статті в журналі «Пластун» за вересень-жовтень 1932 року, старшого пластуна Канюки п.з.: «Наша організація,

Улад Українських Пластунів Підкарпаття поставила собі за завдання згуртувати під свій синьо-жовтий прапор всю нашу молодь і виховати її на чесних, характерних та відважних синів нашої дорогої Батьківщини, для кращого завтра нашого бідного народу. Про Неї (тобто про Батьківщину) ми завжди будемо думати, для Неї ціле своє життя будемо працювати і відважно боронити її справи. Ось ідеологія нашого Пласту.»

Великі досягнення

Пластуни появилися в своїх одностроях на всіх більших святкуваннях. Брала участь в походах, маршах, які у своїй мові називали «маршами до волі». Значення уніформи має великий вплив на глядачів. Уніформа, з одного боку зобов'язує того, хто її носить, до контрольованої, гідної, лицарської поведінки, а в очах громади, така людина, що носить уніформу, виникає понад сіру масу. Справді, як тільки пластуни появлялися у зорганізованих маніфестаціях, громадяни, патріоти із глибоким зворушенням та несказанною радістю зустрічали їх і аплодували молоді! Громадяни бачили в них своє краще майбутнє. Зростала свідомість з кожним днем, родилася гордість і запевнення, що завтра буде кращим, бо молодь принесе визволення. Добра слава і українське ім'я закріплювалося в народі за Пластом. Всенародні маніфестації завжди прикрашували пластуни і пластуни. Ужгород таких походів ще не бачив до того часу. Пласт у той час вже мав і свою пластову оркестру, що допомагало держати маніфестацію в підйомі, в бойовому марші й належному порядку.

Знатні епізоди

Для прикладу можна навести тут де-кілька маркантних епізодів, що характеризують силу українського Пласту і його притягаючий чар.

Владика Петро Гебей (1864-1931) в 1930-му, в часі кризи українського Пласту, подарував триста чеських корон на закуплення пластових одностроїв для бідніших пластунів. Владика Гебей цим жестом хотів доказати, що чеська влада, переслідуючи український Пласт, скривдила організацію молоді. Цим дарунком, до певної міри символічним, єпископ став в обороні покривджених.

До найвидатніших епізодів належить один з найкращих моментів гідної постави українського представництва пластової групи, яка брала участь в Слов'янському Джемборі в Празі 1931-му році. Українська група привезла з собою довгу дошку «Український Пласт

ЗНАЧНА РОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ У ВІДРОДЖЕННІ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Підкарпатської Русі» для прибиття на чоловому місці, при вході до табору. Провід Слов'янського Джемборі заквестіонував назву «український», як незаконну, яка не відповідає офіційній державній назві. Проходили досить гарячі розмови на ту тему із відповідними чинниками Слов'янського Джемборі на Стромовці. Навіть великий чеський приятель генерал Клецанда, до якого звернулися в тій справі пластуни емігранти, не мав сили і його услуги були без успіху. Вже Команда групи українських пластунів із Закарпаття відрізала пилою назву «український», відставила остеронь. Деяка частина зневірена, перестала навіть працювати в розбудові табору. Були і такі, що заповіли свій від'їзд. Делегація українських пластунів не переставала продовжувати переговори і ставити ясно свої домагання, що Пласт на «Підкарпатській Русі» це український Пласт. Мала відбутися ще одна зустріч, може найважливіша з усіх. А це зустріч із Начальним Пластуном чеських Сквартів-юнаків, Б.Свойсіком. Б.Свойсік був приємною людиною. Еміграційний український Пласт користувався всякими пільгами завдяки Б.Свойсікові. І що сталося? Свойсік хотів оминати конфліктів, не мав сили протиставитися українській делегації, в якій були дві пластунки: Анна Устіянович та Ростислава Бірчак. Дозволив виступати українській групі з Карпатської України під назвою «український». Тоді з невимовною радістю, набожно, пластуни відрізали вже дошку з надписом «український» прибили на самій горі головного входу над табором, так що завдяки затяжним пертракціям надпис «український» виникнув ще виразніше, бо за первісним пляном той надпис був би з лівого боку, не дуже помітним. Був би заслонений листвами трикутника, що рамував браму й був би не так видним. Збігом обставин, сталося так, що надпис виникав ще яскравіше. Це підкреслило силу і права закарпатців. Фотографи всіх народів залюбки фотографували чолову частину українського табору.

Подорожуючи по Карпатській Україні, чеський письменник Іван Ольбрахт відвідав пластовий табір в Дубриничах в 1931-му році в місяці липні. З його слів треба ствердити, що про пластунські табори і про наростаючу пластову молодь доводилося йому чути багато, а найбільше йому імпонувала постава проводу у Празі на Стромовці, в обороні свого історичного імені. Тому він порішив сам побачити ту молодь, яка досягла минулого місяця в Празі такого розголосу. Може й ця зустріч рішила, що Іван Ольбрахт став українським приятелем. Написав декілька книжок з українською тематикою.

Розголос про Пластову організацію був дуже поширеним, що навіть посол Гуснай з своєю дружиною, яка

не знала єдиного українського слова, одного дня приїхали відвідати пластовий табір в Солочині. Які б не були його заміри: почуття приналежності, зов крові, чи тільки політично-громадські амбіції, але факт залишиться завжди фактом, що і до нього дійшла відомість про те, що існує український Пласт і його заманив своєю притягаючою силою до себе. З його розмови ясно було видно, що Пласт, як тепер, так в майбутньому буде відігравати значну роль. Посол Гуснай запропонував свої услуги, які увінчалися практично дуже великим успіхом. Завдяки йому, ту площу, на якій Пласт таборував тоді, починаючи від критого моста, що був на потоці Пінії, аж по границю Луги, де була мінеральна вода «Маргітка», власність тоді Мермельштайна, а на заході по лісок, що межував з Боржавою, цю площу, яких п'ять до шість акрів землі, придбано на власність для Пласту.

Із багатьох прикладів, що належать до особливих успіхів, це участь українського закарпатського Пласту в сквартському Джемборі в Геделе, в Мадярщині, 1933-го року. До того інтернаціонального виступу і до участі в програмах на Джемборі в Геделе був покликаний спеціальний провід під керівництвом Августина Шерегія. В звичайному, виховному таборі в Солочині йшли тритижневі приготування до виступу в Геделе, що увінчався великим успіхом, завдяки саме добрій підготовці в таборі, в якому всі учасники виїзду до Геделе були звільнені від всіх звичайних таборових обов'язків, а тільки вісім годин щодня слухали своїх лекцій й відбували проби хорів, танців та набирали потрібне знання, як поводитися з українським і пластовим прапором, ставати до молитви, таборувати тощо. Балетмайстер Андрій Кість (1891-1986), учень славного балетмайстра Василя Авраменка, підготував українські національні танці, а їх було 20 пар. Імре Кардашинець, тоді молоденький, чотирнадцятилітній юнак, танцював «Чумака». Між іншими, в цій групі були також емігранти пластуни, між якими був теперішній Начальний Пластун всього українського пластуництва в світі д-р Юрій Старосольський. Приготування в танцях і хорах брав участь також тоді студент, ст.пл. з Праги Михайло Сорока (1911-1971), пізніше довголітній в'язень советських концтаборів. Він із-за паспортних недокладностей до Геделе не дійшов. Часто іронічно насміхався сам із себе, як-то він «їхав до Геделе».

На кінці цього циклу знатних епізодів треба додати княжий дар учителя Миколи Медведя з Вижньої Апші (тепер Верхнього Водяного). Він подарував площу, приблизно величиною трьох акрів землі, для пластових таборів, на якій від 1934-го року, щорічно таборували пластунки і пластуни.

ЗНАЧНА РОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ У ВІДРОДЖЕННІ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

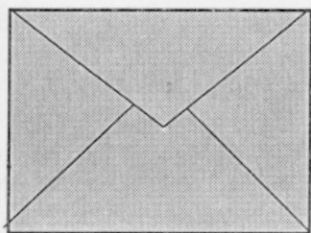
Той табір названо «Гуцульським». Дерево на будову «колиб»-куренив, на перебування пластунів подарував батько Миколи Медведя Іван.

Це характеристична риса багатьох, яким глибоко припадав до серця український Пласт, це наші люди. Можна б наводити багато інших прикладів, але хай цих кілька підтвердять цей огляд і про місійну роль Українського Пласту, яку треба вважати далеко поважнішою, як це уважалося дотепер.

**Основники пластових частин,
співосновники, організатори,
довголітні діячі
(перелік в абетковому порядку)**

Алиськевич Андрій (1870-1949)
Алиськевич Богдан — Канюк,
Балицька Наталка,
Бандрівський, в 1923 в Ясіну,
Бачинський Леонід — Прижмурене Око, 1924, Перечин
Біличенко Михайло — Кобза,
Бірчак Володимир (1881-1945),
Бірчак Ростислава — Незабудька
Блистів Олександр — Гайдамака (1916-1939)
Вахнянин Остап, 1923, Ужгород (1890-1932)
Велигорський Михайло, 1925, Мукачево,
Ворон Андрій, 1925, Рахів,
Гайдукевич, 1925, Мукачево, Гор.Школа,
Гірна Іванна — Згода,
Демчук, в Берегові,
Дідик Андрій (1891-1931), 1921, в Берегові,
Заклинський Богдан у Бичкові 1924,
Заклинський Корнило (1889-1966) у Бронці,
Комаринський Володимир — Клен (1906-1981) у Хусті,
Лукач Ольга — Паприка,
Москалик Петро, 1924, Тячів,
Пап Степан — Пугач, тепер священик,
Ревай Юліян (1899-1979),
Роман Іван,
Романюк Леонід (1898-1984)
Рубинович Богдан — Беркут (1912-1975)
Устіянович Анна — Береза,
Чичура Августин,
Шепель Яків — Бульба,
Шерегій Августин-Юрій — Грім,
Шерегій Євген — Горілюк (1910-1985),
Штефуца Михайло — Блеск.

Шановна Редакціє!

Приємно мені було одержати найновіше число «Пластового шляху». Матеріал цікавий і журнал гарно оформлений. Усій редакції бажаю дальше добрих успіхів.

Хочу одначе висловити свою заввагу відносно мови у журналі. Читаючи журнал відразу пізнати, що він редагований і виданий в Україні — брак нашої української букви «г»! Окрім «г» є ще й інші прояви русизмів, які на жаль увійшли в нашу мову в Україні. Дуже часто люди з України хочуть нас вчити і рідко знаходяться такі, що справді послухають чийось думку. Коли справи стосуються мови, то вони все знають а ми тут в діяспорі лише корисні на це, щоби збирати «фонди». Їм тяжко сприйняти, що діяспора видала зі себе великих українських мовознавців, науковців, поетів, малярів, і, що українська мова в діяспорі не занечистилася русизмами так як українська мова в Україні. Діяспора мусить годувати нашу занедбану батьківщину не лише долярами, але й запасом нашого надбаного знання. Так як ми, пластуни, після довгих

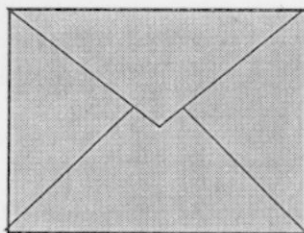
років комсомольщини почали впроваджувати пластовий дух назад у серця української молоді, так і ми повинні впливати і писаним словом на відчищення нашої засміченої мови.

В прилозі знаходиться фотокопія статті «Шовкова русифікація української діяспори», яка була друкована в журналі «Сучасність» ч.8, 1993 року. Якщо такі статті появлятимуться в журналах чи газетах в Україні, може цілком не пропаде ще наша мова.

Ще раз хочу побажати усій редакції найкращих успіхів на майбутнє. Остаюсь з пластовим привітом,

СКОБІ

пл.сен. Андрій МОНЧАК «V»

До редакції
«Пластового Шляху»

Дорогі Друзі!

В останньому числі (2 — 1993) у статті «Пластовий музей у Клівленді», передрукованій у скороченні з Ювілейного Листка П.М., завважив я декілька помилок і недоцільних

пропущень, які годиться справити.

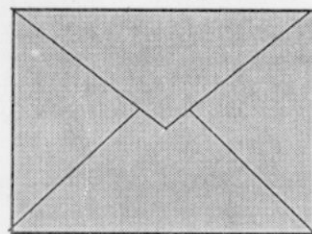
Ось вони:

На стор. 46 має бути «Роман Міхняк», а не «Міхнякта», має бути «Мирослава (а не Мирослав) Рабкевич».

На стор. 47 пропущено декількох відвідувачів П.М. Відносний текст повинен бути такий: «Врешті гостили в нас з України голова КПП у Львові пл.сен. Богдан Генега, з-поза Пласту президент СКВУ Юрій Шимко з Канади, а з України голова НТШ у Львові академік Олег Романів з дружиною, голова міської Ради у Львові В.Шпіцер.

СКОБІ

пл.сен.Микола Грушкевич

Добрий день, шановна редакціє!

З 27 липня по 4 серпня 1994 р. на г.Сокіл буде проходити спеціалізований радіо-аматорський табір. В усі куточки земної кулі з Сокола полинуть в ефір слова «Говорить г.Сокіл». Ми плануємо розказувати людям, що то за гора, з чим пов'язана її історія, хто такі українські пластуни, можливо, вдасться зав'язати контакти з скавтами-

радіоаматорами з інших країн світу. Для роботи радіостанції ми будемо використовувати спеціальний позивний сигнал

UYOS

(Україна, Ігрек, Нуль, Скавт).

Можливо, хтось з пластунів-радіоаматорів, прочитавши цю замітку, вийде з нами на радіозв'язок, за що отримає від нас спеціально віддруковану карточку-квитанцію.

Аналогічна інформація буде розіслана у всі радіоаматорські журнали країн СНД.

Свої пропозиції та листи Ви можете надсилати на адресу:
Україна, 283150, Тернопільська обл. м.Бережани, абон.скринька 12

СКОБІ

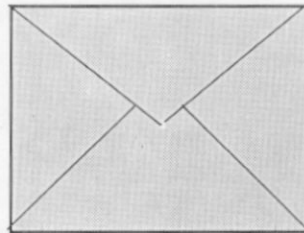
пл.прих. Ігор Грицишин
м.Бережани,
Тернопільська обл.
тел. роб. 2-13-14
тел. дом. 2-28-32

До: пл.сен. Л.Онишкевича
Головного Редактора
«Пластового Шляху»

Дорогий Друже!
Отримав і вже перечитав
«Пластовий Шлях»
ч:3/99. — Вітаю.

— З кожним новим номером журнал мені все більше подобається. Журнал є для читачів різного віку. То ж важко задовольнити всіх. Розмір дописів є такий, що в них все є стисло і сказане до речі. Дописи не розтягнені, як то у нас люблять писати.

Але я маю одну заувагу.
В друкарні складачі не люблять

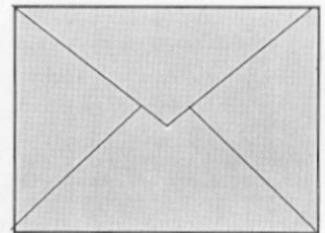
розділяти слова, що доходять до кінця рядків і не вживають знаків переносу.

У відділі листування воно виглядає не зле. Але у інших дописах в багатьох місцях рядки є такі скупчені, що ці рядки виглядають, як одне слово. Ті рядки є важко читати. У дописі «Чотирнадцята Точка», там де намальована рука, то мої очі взагалі не могли читати.

З пл. привітом

СКОБІ

пл.сен.О.Марченко

ВІД РЕДАКЦІЇ

Ми вдячні читачам за їх добрі слова про наш журнал та за слушні зауваги і побажання.

Щодо відсутності у статтях переносів слів, то мусимо з жалем відзначити, що досі ще не існує української комп'ютерної програми, яка б давала можливість переносити слова з рядка у рядок. Але, як ми знаємо, така програма вже розробляється, і як тільки-но ми її матимемо, обов'язково будемо вживати.

ЛЕСЯ ХРАПЛИВА — ПЛАСТУНКА, ПОЕТКА, РЕДАКТОР

Леся Храплива

Фото з архіву Л.Х.

Часами пластуни ведуть подвійне або потрійне життя, беручи до уваги ділянки, яким майже всеціло віддаються. Десятками років Леся Храплива символізувала віддану пластунку, редакторку журналу для новацтва «Готуйсь» (1954—1970); вона також авторка книжок для дітей, збірок віршів. Довгими роками була активною пластункою, курінною «Лісових Мавок», гніздовою у Нью Йорку, референтом преси, референтом новачок, крайовою коменданткою пластунки, співредактором «Вогню Орлиної Ради». Крім того вона була діяльною в Управі Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, була представником на Америку. Вона є членкою куреня УПС ім. С. і О. Тисовських.

Народилася Леся у Львові, там ходила до школи і до гімназії, але матуру вже закінчила на еміграції, і після війни почала студії медицини в Німеччині, досягнувши ступінь кандидата медицини. Переїхавши до Америки, студіювала ще біологію, здобула ступінь магістра (на Колумбійському унів.), і після 20 років працювала у дослідній фармацевтичній лабораторії Пфайзера. Тоді з Америки вона переїхала до свого чоловіка до Канади.

Та крім медичної ділянки, ще змалку її тягнуло

до редагування. Маючи всього 6 років, вона видавала свій перший журнальчик «Незабудька» для рідних і знайомих. Вже будучи старшою пластункою, редагувала «Іскру Соколівської Ватри», «Пластову Ватру» (пластову сторінку у щоденнику «Свобода»), а тоді «Готуйсь».

Її вірші почали появлятися в українській пресі вже від 1938 року (у «Хліборобській Волі», а потім і у «Пробую» у Празі 1940р.). Згодом майже у всіх виданнях діаспори можна було читати і її вірші, і статті. А на різних національних і релігійних святкуваннях її слова ми чули зі сцени. Її вірші («для дорослих») зібрані у двох збірках: «Іскри» (1955) та «Близьким і Далеким» (1972). Один критик назвав їх «поетичним літописом днів нашого життя».

ЛЕСЯ ХРАПЛИВА — ПЛАСТУНКА, ПОЕТКА, РЕДАКТОР

ВІД'ІЗД ЗА ОКЕАН

Загуділи гудки на причалі.
Буруни сколихнулися в далі.
І питали ми хмурого неба:
— Чи на довго покинути треба?

Чи поїдуть у землі далекі
З нами гражди, вориння, смереки?
Чи за морем удасться плекати
Сановите колосся багате?
Чи клечанням там маєні двері?

І розтанув у тузі наш беріг.

Кораблі сніжно-білі в безодні
Поринали у хвилі холодні,
А за нами все мєви...
Ой, мєви...

Понад водами ранки рожеві,
А з глибин прориваються гриви;
Хвилі піняться люто:

— Куди ви?!

Вибачалася відповідь кволо.
Небуття розлилося навколо,
Тільки чайкою рідні і знані
Нам скиглили пісні у тумані,
Осідали думками сумними
На чардак:

— Ой, куди ми?
— Куди ми?

Там підхмарними горами стали
З пожадання будівлі, зі сталі,
Лябіринти машин у натузі...
Де розгубленій скритися тузі?

Нерішуче —
Над щоглами мєви...
А над овидом —
Хмари рожеві.

Через її вірші можна зрозуміти переживання скитальців, що покидають не тільки свою країну, але і континент, можна зрозуміти реакцію діаспори на вістку про смерть генерала Чупринки, про арешти в Україні в січні 1972р., про трагічну долю 500 українських жінок на засланні в Кінгірі. Вона поетка громадянсько-супільної лірики, з громадського обов'язку, з болю.

ПРИСВЯТА

«Ви знову близько, постаті похилі,
Що вже давно ввижались в-ві сні!
Чи здержу я вас хоч цієї хвили?»
(Й.В.Гете: «Фавст», «Присвята»)
(Переклад Д.Загула)

Взір покірний моєї руки...
Златолав... Рушники... Кармазини...
За слідами блукають думки
По розритих шляхах України.

Занавіскою вітер майнув —
Розіп'ятим до лету вітрилом...
З-поміж книг, з предковичного сну —
Непокорених постатей сила.

Понад віддали сизих століть,
Непомітно зближаються гості:
Чий похилений хрест ще стоїть,
А чий порозкидані кості.

Довкруги — незгасимість облич,
Зарубцьовані ратей печаті...
Неспокій... і чи справжній це клич?
Чи мені про вас дано писати?

Щоб вам пам'ятник вічний постав:
У граніті, у бронзі, у душі,
Тим, хто дальнім нащадкам — устав,
Хто згоріти поривами мусів...

Може в інші країни та дні
Спрямувала б я віршів вітрила,
Якби ви не боліли мені,
Того болю я так не любила...

Пил шляхів на іконі: віки
Зустрічаються в тихій кімнаті.
Перші черти тремткої руки...
Не цурайтесь моєї присвяти!

ЛЕСЯ ХРАПЛИВА — ПЛАСТУНКА, ПОЕТКА, РЕДАКТОР

Творчість для дітей і молоді завжди була їй надзвичайно дорогою. І на її книжках виростало кілька поколінь дітей у діаспорі. Леся Храплива видала разом щось понад 17 книжок, з того: 2 сценки для дітей («Найбільший Дарунок. СвятоМиколаївська сценка», 1956), 1 ревію «Ярмарок Мишки-Гризикнижки» (1966), 2 збірки оповідань («Вітер з України», 1965), 2 повісті («Отаман Воля», 1967; 2 накладі; «Чародійне Авто», фантастична повість для дітей, 1967, тепер буде перевидання у Львові), 1 збірку нарисів, 3 збірки казок («Ростикова казка», 1962; «Писанка українським дітям», 1965; це перевидано у Львові 1992), 3 збірки віршів («На Ввесь Божий Рік», декляматор для дітей, 1964). Очевидно, доля автора з діаспори така, що більшість книжок приходилося Лесі Храпливій самій фінансувати, самій займатися кольпортажем.

Тепер, проживаючи у Лондоні, в Канаді, Леся Храплива Щур всеціло віддалася праці в освітній центральній (СКВОР) Світового Конгресу Українців, турбуючись про підручники, лектуру для українських шкіл і в діаспорі, і в Україні. Саме для цієї центральної вона підготувала опис українських народних звичаїв, що був виданий в Канаді, а 1991 перевиданий в Україні.

ЛМЛО

* * *

— Ой Ладо, Ладо, — в Перуна гаю
Ранком дівчата в вінках співають.
— Вийди, Дажбоже, трисвітлий нині,
На щастя-долю нашої княгині.

Ользі-княгині, що походжає
Мов пишна пава там, попід гаєм:
Клобук з куницї, з паволок шата,
Над всіх княгиня наша багата!
Над всіх княгиня наша відважна:
Човном крізь бурю провезла князя.
Чесна вдовиця наша княгиня:
Ігоря любить тай не покине,
Ще й по покону тризну справляла,
Вражого Мала люто скарала:
Горлицям дала помсту носити,
За те, що Ігор, князь наш убитий.
А Святослава, княжича мати
Міцно навчила меча держати.
Чари заморські княгиня знала,
Іллі-Перуну храм збудувала,
Жерців скликала, жертву зложила,
Щоб могутніла Києва сила.

Княгиня Ольга — русичів слава,
Розумно княжить, не гірше князя:
Пише закони, судами судить,
У синє море пускає судна.

Ольга-княгиня над всіх ласкава,
По всьому світу про неї слава:
Сли прибувають з заходу-сходу,
Шапочку скинув цар Царгороду.
Від царства Індів в країну Франків,
Хвала лунає Ольги-княгині!

— Вийди ж, Дажбоже, в Дніпрі умитий,
Нашій княгині вірно світити!
Ой, Ладо, Ладо...

ЛЕСЯ ХРАПЛИВА — ПЛАСТУНКА, ПОЕТКА, РЕДАКТОР

У ДВАДЦЯТИЛІТТЯ СМЕРТИ
ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖОГО
ТАРАСА ЧУПРИНКИ

— Ти поспішаєш, юначе?

Пожди!

Глянь: у лісі, в снігу,

Там криваві сліди...

Двадцять літ розцвітає підсніжників квіт,

Де в очах променистих потьмарився світ,

Над застиглим криваві зірки нахилились

І сказав комісар:

— Ну, нарешті, *самого*, ми вбили!

Ти, юначе, поглянь,

Понад буднів затиснене коло,

На стрункий обеліск,

У шляхетному мармурі чоло,

І на руки камінні,

Що міцно держать автомата:

Україна нова

В Білогорщу прийде святкувати.

На світанні серця

Там зійдуться на прощу юрбою. Сонний ліс оживе

Синьо-жовтим мільйонним прибоєм,

Де стоятиме *він*:

Понад крони глядітиме оком орлиним

На розбуджений Львів,

На воскреслу свою Україну.

Довкруги, на гранітних східцях,

Ті, що з ним в хуртовину боролись,

Ті, що знали до наступу шлях,

А на відступ — ніколи,

Не жаліли життя свого квіт

Обтрясали своїми ж руками...

Незрушима когорта стоїть

У безсмертний закована камінь.

Це туди покоління прийдуть

Причаститись снаги пантеону...

Ти, юначе, у ліс той прийдеш,

Між підсніжники чисті у ньому,

Щоб збагнути вагомість життя

Від вершин до безодні.

І поклонись низько *йому*.

— Ні, не жди, поклонись сьогодні!

*Леся Храплива***НОВА
УКРАЇНЬСЬКА
ЛЮДИНА***Доповідь на Виховній Сесії
Світової Координаційної Виховно-Освітньої Ради
при нагоді 6-го З'їзду
Світового Конгресу Вільних Українців*

Часи наші, часи відродження нашої Державности — небувалі та, мабуть, і неповторні... Чудо самостійности не прийшло незаслужено. За ним стоять когорти неустрашимих борців та гекатомби невинних жертв.

Чудом було те, що при нашому відродженні не пролилася ні крапля крові. Може, це не дослівно — бо жертви й тут були... Та все ж — не сталося ніякого всеобіймаючого катаклізму. Зате сталося те, чого боявся вже Тарас Шевченко: «Її окрадену збудили»... Сьогодні, у третьому році нашої Незалежности — ми щораз докладніше бачимо страшні наслідки того систематичного обкрадання — впродовж довгих століть, а вже найбільше в останні три чверті нашого віку.

Поглянувши на Україну сьогодні, не можемо не помітити безчисленних позитивних творчих ініціатив: у громадському, політичному, культурному житті, у відродженні релігії, національної свідомости, освіти, суспільної опіки. Дарма, які нераз ще несміливі та нескоординовані ці зусилля, але вони — незаперечний доказ, що все ж ми ще здібні творити власне життя. А поряд із цими здоровими проявами: стоїть незрушимо економічна криза, сам уряд

ЛЕСЯ ХРАПЛИВА. НОВА УКРАЇНСЬКА ЛЮДИНА

блокує необхідні реформи, гуляє безкарно мафія, а українізація проходить трагічно пиняво. Велике зерно правди в тому, що українці стаються найбільш упослідженою меншиною у власній державі. А над усім підносить голову недобитий дракон імперо-комунізму, як понад прозорі кордони, так і всередині Держави. Російський міністер Андрей Козирьов недаром заявив, що Росія не збирається віддавати нічого з того, що збирала віками..

Коли говоримо про Україну — то її епіцентр сьогодні — земля наших Батьків і наших мрій. Але ж майже кожний п'ятий українець живе поза межами відродженої Держави — і мабуть буде довіку жити — чи то у своїх нащадках, чи завдяки новим хвилям еміграції. До сьогодні ця наша діаспора жила вже більш як століття у західному світі. Хоч захлиналися недостачею рідного ґрунту під ногами, хоч трагічно розтоплювалася у чужому морі — а все ж дожила до сьогоднішніх часів і підтримує всіма силами українську державність.

Східня Діаспора — поняття нове. Вона щойно пробуджується і заявляє про своє існування. Живе на дуже різних рівнях: від Спаська Дальнього, звідкіля звітують, щоправда російською мовою, що підготовляють безсмертну «Наталку Полтавку», до багаточисельних, добре зорганізованих громад, як ось у Владивостоку чи Москві — де й постало вже Об'єднання Українців всієї Росії. І це відродження можна назвати чудом, бо ж три чверті століття всякий прояв українства вважали там злочином і відповідно жорстоко карали. Розмах відродження по всіх місцях заслання, мук, чи хо чби економічної, а все ж зумовленої ворогом, еміграції, каже нам, що потенції цієї вітки нашого народу — несподівано великі. Але сьогодні — вона все ж ще сама потребує великої опіки й допомоги.

Оце й сьогоднішня Україна — із двома крилами своїх діаспор. Вона стоїть на карті світу — але ж небагато у цьому світі сил, які бажали б, щоб вона встоялася. Навпаки, наперекір твердженню президента України Л.Кравчука — вороги у нас є, і то сильні. А всередині роз'їдають нас екологічні й ідеологічні Чорнобилі. Влучно ставить питання Ліна Костенко: «Ми у просторі - чи в прострації? Деградуємо - чи грядемо?» У всій непевності цього положення одно певне: ми грядемо у майбутнє, бо шляху повороту нам немає. Сама думка про можливу альтернативу — паралізує жахом...

Але ж питання: на чому, на якій силі нам опертися? Та ж байдужі, а то й ворожі всі, на кого можна б надіятися! Залишається нам лиш одно: сам український нарід у собі. Українська людина.

А як же виглядає ця наша людина сьогодні? Живе вона, за влучними словами Івана Драча: «Від Вінніпегу до Владивостоку» — а то ще й далі, поправді: по всій земній кулі. Дати їй спільну характеристику було б, звичайно, неможливо. Є люди різної вартости та різного рівня національної свідомости і в Східній Діаспорі. І в Західній, звичайно, є теж різні. Від задоволеного, вже ледви українськомовного міщанина «українського походження» якого сумлінно досить вишиванки і вареників на свято, до молодих, вихованих у чужині людей, які покидають без жалю всі вигоди та привички і спішають у небачену Батьківщину — воплочувати мрію батьків.

Різні люди і в Україні. Там ще живі сліди таких велетів як Тарас Чупринка, Василь Стус, Алла Горська, сестра Марія Швед — і непроглядні ряди інших, про яких сьогодні щойно стали говорити. Не диво, що маємо сьогодні і велике число щирих неофітів, які віднайшли на дні свого серця Батьківщину та служать їй щиро — хоч не раз і не зовсім доцільно.

Але ж є і величезна більшість. Це «гомо советікус» — вроджений раб, який не вмів вийти поза рамки рабовласницької системи, а тільки мріє, якби самому поневолювати других. Державна демагогія влучно грала на цих його бажаннях, закриваючи їх егоїзм — фразами про «добро людства». І виховала його послушним, безособовим «гвинтиком». Але ж держава збанкрутувала, а з нею відкрилася нестійкість ідеології. Озлобленому й окраденому «гомо советікусові» залишилася одна мета: власний добробут. А що моральних принципів його не вчили, то до цього добробуту він доходить вже, як сам знає. Якщо для цього потрібно вдягнути нову маску — то й це він вмів...

Оце той матеріал, з яким доводиться починати відбудову української нової людини. А де ж хоч би якісь точки орієнтації й опору для нас? Вони постали, зрозуміло, там, де була нам воля думки й слова: в західній діаспорі. Там бо, від початків її існування, а тим більше після другої світової війни, розвинулася широка мережа виховних інституцій: Церков, шкіл, молодечих організацій. Виростаючи від первинних, місцевих клітин, вони єдналися скоро у краєві інфраструктури. А вже в 1967 році створили свою міжкраєву надбудову — Світовий Конгрес Вільних Українців. При ньому ж постала тоді зразу Світова Координаційна Виховно-Освітня Рада. Вона й випрацювала пляни Української Виховної Системи. Основою ж виховної системи — мусить бути виховний ідеал, мета, до якої це виховання змагає. І цей ідеал зформулювали, як вислід

ЛЕСЯ ХРАПЛИВА. НОВА УКРАЇНСЬКА ЛЮДИНА

праці численних педагогічних сил, на чолі з Кекилією Паліїв, Зеноном Зеленим, Едвардом Жарським, Мирославом Семчишином, Іваном Головінським.

Дефініція цього ідеалу була така:

«УКРАЇНЕЦЬ У ДІЯСПОРІ — ЦЕ ПОВНОЦІННИЙ ГРОМАДЯНИН СВОЄЇ КРАЇНИ, ПОВ'ЯЗАНИЙ З УКРАЇНСЬКИМ НАРОДОМ ВУЗЛАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ Й КУЛЬТУРИ, ОСОБОВІСТЬ ЯКОГО ПОЗНАЧУЄТЬСЯ ХРИСТІАНСЬКО-ЕТИЧНИМИ ВАРТОСТЯМИ І ТВОРЧОЮ ДІЄЮ ДЛЯ УКРАЇНИ.»

У такій формі ця дефініція існує та діє вже чверть століття.

Вона відповідає потребам діаспори. Бо в Україні не треба турбуватися лояльністю супроти кого іншого, як лиш супроти власної держави й народу. Це велика полегша освітянам — бо так дуже нелегко в практиці вирівнювати вірність небаченій Батьківщині із очевидними вимогами середовища, в якому виростає вихованок...

Але в основному — цей ідеал вірний. На чому ж іншому будувати нашу самостійність, як не на свідомості нашої самотності: релігійної, національної, етичної? Ці три принципи нерозривно переплетені в світогляді українця вже від непам'ятних часів. І звідтіля, від наших коренів, розпічемо шукання основ для нашого оновленого українця.

Релігія... Відмерла сьогодні ідеологія ставила багато «наукових» тверджень проти неї. Але ж сьогодні ми вже докладно бачимо, до чого докочується людська спільнота без укріплення в Абсолютній Правді.

А в свідомості українців релігія була живим чинником не лише продовж офіційних десяти віків, а вже від багатьох тисяч років. Від коли торкнувся нашого чорнозему небесний золотий плуг, що його знайшла у сутінках нашої мітології діаспорна письменниця Докія Гуменна. Плуг — це символ нашої всенародної підсвідомості. Ми ж — чи не найстарша в Європі хліборобська, осіла культура. Мирне, влаштоване життя укріплювало з покоління в покоління замилювання до чесної праці і пошану до людини-трудівника.

Життя поблизу природи та її містерій виробляло творчого духа краси та ладу, впоювало святую пошану до надземних сил.

Цей світогляд був настільки зближений до християнського, що сучасні теологи зуть його не

«поганським», а «передхристиянським». І знов же: вчені минулої епохи переконають, що християнство зруйнувало первісну культуру наших предків. Але насправді було навпаки: християнство стало завершенням, сублімацією української духовності. Звичайно, воно не могло прийнятися зразу без тертя, але спротив новому був у нас куди менший, як на приклад у наших північних сусідів. І чи не найбільш промовистим символом цієї животворної синтези є наша безсмертна писанка. Символ сонця і хреста на ній майже однаковий.

Не диво, що була християнською наша культура у старинну, княжу добу, бо ж Церква була в ці часи єдиним носієм грамотності й вищої освіти. Не диво, що перід у ній вели: митрополит Іларіон, християнський мораліст князь Володимир Мономах, аскет Іван Вишенський. Але ж і на модерні, скептичні віки благословив нас доглибно-християнський, у слові й ділі, Григорій Сковорода. А для вершини вислову нового українства — для Тараса Шевченка були найкращими в житті хвилини, коли «серце по волі з Богом розмовля». Ба, що більше: навіть Іван Франко, якого називали атеїстом з усіх сторін, виводить у своєму «Мойсеєві» ідею місії нації — із призначення Божого.

Чи не було воно так тому, що релігія була не лиш предметом філософічних спекуляцій освіченої верхівки народу, а була сильно підбудована світоглядом кожного українського простолюдина? Він же починав сіяти, жати, збирати садовину від означених церковних свят. Бо свою службу землі вважав прославою Божою.

З того ж християнсько-хліборобського світогляду випливали і самотні концепції наших суспільних структур. Трипільська мати родини, роду й народу, пов'язувала одиниці до спільної дії — любов'ю та довір'ям. Без жорстокого «домострою», без нагайки — символу послуhy. Зрештою — прочитаємо знову «Бояриню» Лесі Українки, щоб збагнути ці докорінні різниці.

І згідно із твердженнями наших етнографів, отаких, як Федір Щербина, українське громадське життя віддзеркалювало саме родинні відносини. Співжили громадами: сільськими, парубоцькими, дівочими. Гуртувалися довкруги ідей — у церковних, чи то козацьких братствах. Співпрацювали чумацькими валками, артілями, кооперативами, виконували добре діло толокою — добровільною допомогою одних одним. Судилися копними судами, вибирали свою старшину, яку й величали «батьками». Послух обраним брали на себе добровільно, для

ЛЕСЯ ХРАПЛИВА. НОВА УКРАЇНЬСЬКА ЛЮДИНА

добра громади. І в ім'я глибоко закоріненого почуття правди. «Неправдою світ перейде — та назад не вернешся». Цей вислів народної мудрости говорить дуже багато сам за себе.

Підкреслюючи ці всі позитивні риси нашого національного світогляду та характеру, ми не збираємося закривати й його негативних прикмет. Бували в нас і зрадники — Кочубеї, і Марки Прокляті, і брати азовські. Бували й легкодушні герої, що, як Тарас Бульба, віддавали свої козацькі голови за череп'яну люльку. Були й нерішучі «чухраїнці» Остапа Вишні, були й провідники-індивідуалісти, які визнавали «лиш таку Україну, якої вони хочуть» — а іншої хай і не буде... Різне було на тернистих стежках нашої історії — і все це разом вимагає доглибних студій — об'єктивної оцінки та переоцінки.

Але ж вже сьогодні мусимо признати, що наша українська духовно-культурна спадщина — це своєрідна вартість. Навіть у порівнянні зі спадщиною інших народів, навіть у вселюдському вимірі.

Цю вартість треба нам віднайти і зрозуміти. Бо надто часто наші вороги перекручували нашу історію, знецінювали, витинали по живому білі, чорні і криваві плями. Але коли їх заповнимо правдивим змістом, стає очевидним: ми ж таки живемо. Попри фатальне геополітичне становище, попри наїзди руйників з усіх вітрів світу, ми все пережили. Скільки ж було народів від початку віків, які мали всі засновники, щоб розростися в повновартісні нації? Що представляють собою сьогодні баски, нормандці, валійці, лужичани? А чому саме ми знайшли силу подолати всі геноциди й голокоти, і від Пряшева до Луганська — ми українці, що хто не казав би? Чому?

Оце й наша спадщина. Від неї треба розпочинати нове. Говорили ми немало про наші традиції, але це не значить, щоб нова українська людина була несучасна, неприготована до вимог модерного життя. Зовсім навпаки: їй треба використовувати щонайкраще із завітної скрині минулого — щоб засвоїти собі всі засоби поступу. Щоб надолужити довголітнє вдержування нас у колоніальному стані, на рівні провінції, яка має одинокий вихід у світ тільки через чужу, ворожу культуру. Нам треба власної науки і техніки. А зокрема треба нам глибоких студій над нашою етнопсихологією, як їх вже успішно розпочинали, у недавні часи, Олександр Кульчицький, Володимир Янів та як старається її висвітлити сьогодні праведний мислитель — Євген Сверстюк. І щойно із позицій нашої самосвідомости треба нам розцінювати вартості сучасного світу, а зокрема нововідкритого Заходу. Бо легенда про його «загнивання»

— не без підстав... І особливо боляче, коли люди з України сліпо наслідують ці власне найнижчі прикмети Заходу. А є в нього повчитися і багато чого доброго: цінування добродійности, привітности людини до людини, пошани до добровільної праці на добро загалу. А головне: свободи. Недаром повчав папа Іван Павло Другий своїх поляків, які сьогодні в положенні, подібному до нашого: «Свобода — річ нелегка і її треба вчитися. Щоб не виродилася вона в нове поневолення». І справді — механізми, які рівноважать свободу одиниці та необхідність обмеження, яку накладає спільнота — дуже тонкі і вразливі. А на цій рівновазі саме стоїть демократія, це поняття, що його вживаємо так часто сьогодні.

«Постколоніальна» сьогоднішня Україна — така дуже інакша від тої, яка була ще хоч би після років Визвольних Змагань... Але ж вже нема повороту до «вишневих садків» — про які ми так часто говоримо — і так часто неправдиво сплитшуємо їх вартість. Бо той «садок» може залишатися і в модерному помешканні, у гармонійному співжитті родини й роду, у взаємній пошані та услужливості, як це описував неперевершено Тарас Шевченко... Можна слухати звукозаписи Бортнянського, Лисенка, Івасюка. І можна розкривати шляхи модерної астронавтики — українською мовою. Бо ж мова — це жива кров народу. Народ творить її — вона ж формує його душу. І вона заслуговує на те, щоб жити і розвиватися.

Індустрію можна зробити екологічно чистою і відповідною до потреб нашого народу, а не апетитів чужинців. Це процес нелегкий і не короткий. Але ще важче сьогоднішньому українцеві знайти шлях до релігії — перемогти відразу, чи просто острах, що в ньому виховували його ще від ясел. Так само ж важко і позбутися страху, що «хтось кине нам брак інтернаціоналізму». Хто? Чи той, хто десятиліттями вживав цього терміну, щоб насаджувати свій національний шовінізм? Чому треба нам оглядатися на «когось», коли в наших традиціях не було вже мабуть від татарського лихоліття, ніяких намагань загарбати що небудь чуже?

Не зробимо ж кривди «народом другим», коли в центрі нашої уваги й любові поставимо свій нарід. Чужі цього певно за нас не зроблять! А так дуже важко нам у це повірити!

Так, багато ще чого можна б і треба б сказати про світогляд нового українця, такого, щоб зуміти відбудувати все, руйноване віками. А це, як багато треба сказати про характер його, тобто сукупність його дій, який впливав би із того світогляду! Багато писав про виховання

ЛЕСЯ ХРАПЛИВА. НОВА УКРАЇНЬСЬКА ЛЮДИНА

цього характеру професор Григорій Ващенко, і його вчення доцільно підхоплюють та далі розпрацьовують наші виховницькі середовища. Знов же — це праця не на коротку мету. Але на цю хвилину можна нам звернутися за найбільш всеохопним, загальним образом — знов до Івана Франка:

Лиш хто любить, терпить,
В кім кров в жилах кипить,
Кого бій ще манить,
Людське горе смутить.
А добро веселить,
В кім надія — ще лік,
То — цілий чоловік...

власне: всесторонній, пробоевий, оптиміст.

І не від речі буде доповнити цю характеристику слове сучасної людини професора Марти Богачевської-Хом вихованої в чужині. Вона знає сучасну молоду українську людину із першої руки, бо вже цілий рік викладала іст на Київському Університеті. Це її погляд: «Державі потрібні люди, котрі здатні по перше приймати рішення по друге: відповідати за власні рішення. Ба, більше: відповідати за ситуацію в Україні.»

І цей, новий тип українця, який зуміє діяти самостійно й відповідально, не ждучи інструкцій ні від кого — виростав теж вже поволі й постійно — незважаючи на обставини. Його прихід передчував і Василь Стус:

«Та виростають з личаків,
із шаравар, з курної хати,
раби зростають до синів
своєї України-Матері»...

І найкращим прикладом такої людини — був сам, велетень, який згас перед самим сходом сонця...

І сьогодні, незважаючи на загальну важку ситуацію, спостерігаємо всюди по Україні щораз наполегливіше шукання моделю оцієї нової, державотворчої української людини. Спостерігаємо шукання в нових програмах навчання, і молодечих організацій, і в нових освітніх періодиках, таких, як київські «Витоки», «Жива вода», львівські «Основи», «Діти Марії», тернопільський «Цвіт України». Зважую на пошуки теж і традиційні видання.

Отож нам, освітянам, треба зайнятися цією проблематикою з усім розумінням її ваги й необхідно Ця праця не на коротку мету — хоч вже сьогодні виме її вислідів.

Справді — перед нами безконечні перелоги

ждуть доброго плуга, щоб принесли плоди... Та оце ж ми вперше, трохи що не від століть, маємо змогу братися до того діла без чужих вказівок і обмежень. І мабуть вперше — спільно, із всієї всесвітньої України. І діло наше добре і праведне. Не зобов'язанні ми ним нікому, тільки нашому власному сумлінню, нашому власному минулому й майбутньому. І на цьому шляху — щастя нам, Боже!

Ярослав Гаврих

П Л А С Т І С В І Т О В А О Р Г А Н І З А Ц І Я С К А В Т С Ь К О Г О Р У Х У

Український Пласт має свої початки з 1911р. Основником Пласту був д-р. Олександр Тисовський, а в первочинах організації співосновниками та організаторами були Петро Франко та Іван Чмола. Первісним організаційним зразком для Пласту був Скавтінг оснований 1908 року британським полководцем Бейден Павел (Baden Powell) для британських юнаків. Основною метою скавтіngu є все-

сторонне виховання молоді на добрих громадян і патріотів своєї батьківщини. В українському Пласті загальні організаційні структури скавтіngu були вивопнені українським змістом і традиціями та пристосовані в душі історії українського народу до потреб і прикмет української молоді.

Ідеї і методи скавтіngu стали зразу популярними в цілому світі, і культурні народи, які дбали про добро своєї молоді та долю суспільства і держави, основували свої національні скавтські організації, включаючи в них свої питомі національні риси та даючи відповідну назву. І так німці мають «Пфадфіндерс», угорці «Черкейсів» і т.п. Сьогодні скавтські товариства різних народів — це чисельні поважні організації, які вдержують міжнародні зв'язки, а на великих дружніх світових з'їздах — джемборі — члени національних організацій мають змогу представляти культуру та осяги свого народу і ширити інформацію, правдиву історію і славу про свою батьківщину та збільшувати круг приятелів.

Всі національні скавтські організації державних народів є членами Світової Організації Скавтського Руху, якого Світове Скавтське Бюро міститься в Женеві, Швейцарія. Український Пласт через перешкоди чужих окупантів та відсутність незалежної держави, помимо старань, не міг стати повноправним членом і лише посередними шляхами брав участь і репрезентував українську націю на світових скавтських імпрезах.

З проголошенням незалежності української держави Пласт відновив складені попередньо в 1923, 1924 і 1929 рр. прохання про прийняття Українського Пласту до Світової

Організації Скавтського Руху. У висліді довгих заходів, на зустрічі-наradі представників Пласту, Світової Організації Скавтського Руху і уряду України 19 квітня 1993р., Світова Організація Скавтського Руху поставилась прихильно до визнання Пласту як єдиного репрезентанта України на міжнародній скавтській арені. Це великий осяг, який допомагає, щоб у сфері світових молодіжних виховних організацій Україна теж здобула своє заслужене місце.

При тому варто відмітити, що це прихильне ставлення до Пласту перекреслило намагання деяких кіл творити в Україні окремі національні скавтські організації (російську, кримську, польську і т.д.) та оформити їх у федерацію, яка мала б репрезентувати Україну в Світовій Організації. Таку концепцію пропонував Олександр Бондар, представник Світового Скавтського Бюро в Москві, але це не пройшло.

Д-р. Жан Мореліон, генеральний секретар Світової Організації Скавтського Руху, в своєму звіті з поїздки в Україну пише:

«Ситуація зі скавтіngом в Україні є особлива, в тому сенсі, що існує Скавтська Організація Пласт, створена в 1911р. і активна до 1929р. в західній частині України (окупаційна влада не дозволила на легальну діяльність Пласту — ред.), збережена після того українською діаспорою за кордоном і тепер знову діюча головно на терені свого постання, але теж і в решті держави... В нашій opinії і теж в opinії уряду України треба опертися спокусі позірно «легкої» розв'язки створення Федерації. В такій країні як Україна, яка дуже потребує національної єдності, Федерація дефінітивно не підсилювала б таку єдність. Одначе, якщо би Пласт був прийнятий усіма — і в першу чергу усіма українцями — як одинока своєрідна національна скавтська організація, це принесло би більшу єдність — і силу, яка приходить з єдністю — так у національному, як і в скавтському контексті...»

На прихильне ставлення до Пласту мали позитивний вплив не лише історичні осяги і досвід Пласту, але теж рішення

ПЛАСТ І СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ СКАВТСЬКОГО РУХУ

Пластового Проводу про те, що Пласт в Україні є відкритою організацією для всіх громадян України, незалежно від віроісповідання чи етнічного походження, які визнають ідейні основи Пласту і складуть присягу на вірність Богу і Україні.

Деякі пластові сеніори поставилися критично до цього рішення, вважаючи, що це послабить патріотичний характер Пласту, і тому громадяни України неукраїнського походження не мають бути допущені до членства в Пласті. Вони можуть натомість творити свої національні організації, такі як польські «Гарцери», російські «Разведчики» і т.п.

В час розбудови і закріплення Української держави, коли Пласт в Україні відновився і росте та виходить на міжнародний скавтовий форум як репрезентант України, це питання заслуговує на серйозний розгляд.

Першою основною передумовою на членство в Пласті є визнання трьох головних обов'язків пластуна і пластового закону. Якщо молода людина, громадянин України, після сповнення всіх приписаних вимог складає присягу: «бути вірним Богу і Україні, помагати іншим, жити за пластовим законом і слухатись пластового проводу», то ця людина справедливо заслуговує стати членом Пласту.

З точки погляду інтересів української держави, добра і майбутньої долі українського народу, нам потрібно робити

все можливе, щоб сприяти єдності всіх громадян України, закріплювати лояльність до Української держави і остаточно засвоїти почуття патріотизму до своєї, хочби і прибраної, батьківщини. Сприяти цьому буде допущення молоді етнічних меншин у систему виховання в душі братерства і вірності України в українській патріотичній організації.

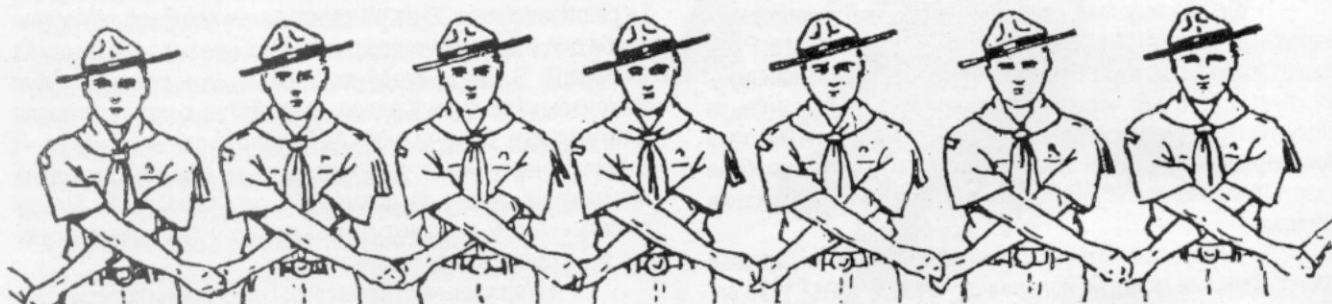
З другої сторони, якщо громадяни неукраїнського походження не будуть допущені до Пласту, то це доведе до створення в Україні чужонаціональних скавтових організацій. Такі організації зовсім певно попадуть під впливи, а то і будуть підпорядковуватись чужим організаціям поза кордонами України. Ледви чи можна сподіватись, що в таких чужонаціональних організаціях молодь буде виховуватись на добрих громадян України. Ці організації можуть стати роз'єднуючим і політично підривним чинником соборності і державної стабільності України та постійним джерелом етнічних конфліктів і сепаратистичних тенденцій, особливо

коли йдеться про значну російську меншину.

Згідно конституційних засад Світової Організації Скавтського Руху тільки одна скавтська організація з кожної держави може належати до Світової Організації. Коли в Україні будуть окремі національні організації, тоді напевно буде створена федерація, яка буде репрезентувати Україну у Світової Організації. В такій ситуації український Пласт матиме вибір: або не брати участі в Світової Організації, або виступати в групі як одна із кілька чи кільканадцять різнонаціональних скавтських організацій, які подекуди можуть бути навіть неприхильно наставлені до Української держави. Така репрезентація не є в інтересі України, а відсутність Пласту на міжнародному форумі була б втратою.

На основі цих міркувань можна ствердити, що допущення громадян України до членства в Пласті незалежно від етнічного походження чи віроісповідання є справедливе і для добра Української держави і народу. Безумовно, прийдеться зустріти різні труднощі, нові проблеми. Але до пластунів можемо мати повне довір'я, що вони зуміють виконати свій обов'язок служити Україні та вдержати Пласт такою благородною та патріотичною організацією, якою зберегли його за всі роки існування минулі покоління.

Пласт постав і майже весь час свого існування був змушений діяти або під чужою окупацією на різних землях, або в умовах діаспори на чужині. Пріоритетом у ті часи для українського народу було здобуття волі, і з Пласту виростили ряди борців за волю України. Очевидно не існувала тоді проблема членства осіб неукраїнського походження. З проголошенням незалежної держави змінилися обставини дії Пласту, виринули нові проблеми. Але залишились постійними благородні завдання виховувати молодь на повновартісних добрих громадян, будівничих Української держави та захисників її незалежності, і вдержувати при тому незмінними основні пластові ідеї. Можна мати впевненість, що Пластова організація, яка засвідчила вірну службу Україні вже понад 80 років виховуючи ряди визначних громадян, відданих синів і дочок українського народу в умовах поневолення, збройної боротьби та чужих окупацій, буде і на майбутнє вірно служити українській молоді, українському народові у вільній Українській державі.

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ОСНОВИ СВІТОВОГО СКАВТСЬКОГО РУХУ

За офіційним виданням
Всесвітньої Організації
Скавтського Руху

ВСТУП

Слова «фундаментальні основи» вживаються у скавтіну для означення підставових елементів, на яких базується єдність Руху, тобто його мети, принципів і методи. Попри різноманітність форм, яких набуває скавтінг, пристосовуючись до потреб кожного окремого суспільства, фундаментальні основи є тими спільними ознаками, що об'єднують його в цілому світі. Ці фундаментальні основи викладені в главі 1 Конституції Всесвітнього Скавтського Руху і є спільними для всіх організацій членів ВОСР.

Дане формулювання фундаментальних основ було прийняте 26-ю Всесвітньою Скавтською Конференцією, яка відбулася у Монреалі у 1977 році після багаторічного вивчення на всесвітньому рівні. Це єдине офіційне визначення, спільно погоджене понад стома організаціями - членами ВОСР.

Під заголовком «Скавтський Рух», глава 1 Конституції Всесвітньої Організації Скавтського Руху подає: а) визначення скавтіну, б) мету скавтіну, в) принципи скавтіну і їх втілення в Присязі і Законі, г) скавтську методику. Всі цитати в даному буклеті подаються за цією главою.

ВИЗНАЧЕННЯ

Скавтський Рух визначається як «добровільний неполітичний виховний рух для молоді, відкритий для всіх, безвідносно щодо їх походження, раси чи віровизнання, у відповідності з метою, принципами і методикою, закладеними Основоположником так, як подано нижче».

Відразу варто зазначити, що неможливе, в одному окремо взятому визначенні, виразити всі аспекти Скавтського Руху. Остання фраза вище поданої дефініції визначає це і підкреслює, що мета, принципи і метода, закладені Робертом Бейден-Павелом, Основоположником Скавтського Руху, є невіддільною частиною визначення. Вони будуть детально розглянуті у наступних розділах. Ключові слова, вжиті у визначенні, що виражають основні характерні ознаки Руху, коротко пояснюються нижче.

Слово Рух означає серію організованих дій, спрямованих на досягнення мети. Таким чином Рух передбачає як мету, досягнення якої намічено, так і певний тип організації для її досягнення.

Добровільний характер Скавтіну підкреслюється тим фактором, що члени належать до організації за своєю особистою вільною волею і бажанням та на основі повного визнання і сприйняття фундаментальних основ Руху. Ця заувага стосується як молоді так і дорослих.

Як виховний Рух, Скавтінг є неполітичним в тому сенсі, що він не заангажований в боротьбу за владу, яка є основою політики і яка, звичайно, відображається у системі політичних ПАРТІЙ. Такий

неполітичний характер є конституційною вимогою, яка ставиться перед всіма національними організаціями і є засадничою характеристикою Руху. Це, однак, не означає, що Скавтінг є цілковито відокремлений від політичних реалій своєї країни. В першу чергу, це Рух, що ставить метою розвиток відповідального громадянства; а засвоїти громадянськість не можливо без повного усвідомлення політичних реалій своєї країни. По-друге, це Рух, що будується на певних принципах — основоположних законах та істинах, які обумовлюють політичний вибір членів Руху.

Скавтінг визначається як виховний Рух. Це, безперечно є його основною характеристикою і, отже, вимагає більш докладного пояснення.

В найширшому сенсі цього терміну, виховання може визначатися як процес, що спрямований на повний розвиток здібностей особи. Виходячи з цього необхідно чітко провести межу між Скавтінгом та чисто відпочинковим рухом, тенденція до змішування яких існує в деяких країнах світу. Незважаючи на важливість відпочинкової діяльності в Скавтіngu вона передбачена тільки як засіб досягнення мети, але не як сама мета.

У вихованні слід також вирізняти процес здобуття конкретних знань чи вмій. Як вже раніше було визначено, виховання включає розвиток розумових здібностей в сенсі «вчитися, щоб знати» і розвиток стосунків «вчитися, щоб вміти». І хоч обидва аспекти засадничо притаманні Рухові, здобуття конкретних знань чи вмій є остаточною метою: ця мета є виховання.

Як зазначав сам Основоположник: «Найважливіша мета бой-скавтського вишколу полягає у тому, щоб не віддавати накази, а звернути увагу, навчати, тобто спрямовувати хлопця на те, щоб він самостійно, за власним бажанням вчився, як розбудовувати свій характер».

Слово виховання переважно асоціюється з шкільною системою, яка, проте, є тільки однією з форм виховання. За класифікацією ЮНЕСКО можна виділити три типи виховання.

Формальне виховання — ієрархічно структурована, хронологічно поділена виховна система, що охоплює період від початкової школи до університету.

Позаформальне виховання — процес, що триває ціле життя, під час якого особа засвоює погляди, цінності, вміння і знання з повсякденного життєвого досвіду і виховних впливів, а також з інших джерел навколишнього оточення.

Неформальне виховання — організована виховна діяльність поза встановленою формальною системою, що спрямована на службу певному колу осіб, які виховуються, і визначеним навчальним цілям.

Скавтінг належить до останнього типу виховання, оскільки він діє поза межами формальної виховної системи. Скавтінг є організованою інституцією з виховною метою і призначенням для визначеної категорії людей.

Скавтінг звернений до молодих людей, це молодіжний рух, у якому роль дорослих полягає у допомозі молоді досягнути мети скавтіngu. Оскільки існує широка варіантність вікового поділу в Русі, немає жорстких і твердих правил, які регулюють

цю сферу. Кожна національна скавтська організація самостійно визначає власні вікові рамки.

Скавтінг відкритий для всіх безвідносно до їх походження, раси, класу чи віровизнання. Виходячи з цього, однією з основних засад Руху є принцип недискримінації при умові, що особа добровільно визнає і приймає мету, принципи і методи скавтіngu.

МЕТА СКАВТСЬКОГО РУХУ

Мета руху — це сенс його існування, вона репрезентує його завдання чи цілі. Метою скавтського руху є «сприяння розвитку молоді в досягненні її фізичного, розумового, соціального і духовного потенціалу як особистості, як відповідального громадянина і як члена місцевої, національної і міжнародної спільноти.»

Це визначення мети підкреслює виховний характер Руху, що спрямований на повний розвиток здібностей особи. Одним з основних принципів виховання є те, що людські якості, зокрема фізичні, розумові, соціальні і духовні — не можуть розвиватися ізольовано одна від одної. Процес розвитку особистості є, як зазначено, комплексним.

Слід зазначити, що визначення мети скавтського руху підкреслює той факт, що скавтінг є лише одним з багатьох чинників, які впливають на розвиток молоді. Він не ставить метою замінити сім'ю, школу, релігійні чи інші інституції. Скавтінг передбачає доповнення виховного впливу цих інституцій.

Важливо також зазначити, що поняття відповідального громадянства, яке є однією з основних цілей скавтіngu, повинно розумітися у ширшому контексті, так, що особа перш за все і головним чином — є індивідом. Цей індивід інтегрований у спільноту, яка є частиною ширшої політичної структури (район, провінція, штат, кантон і т.д.), повноцінним вираженням якої є суверенна держава або країна. Остання у свою чергу є членом міжнародної спільноти. Відповідальний громадянин повинен у повній мірі усвідомлювати свої права і зобов'язання стосовно спільнот різного рівня, до яких він належить.

ПРИНЦИПИ СКАВТСЬКОГО РУХУ

Принципи — це основоположні закони і переконання, яких необхідно дотримуватися при досягненні мети. Вони становлять кодекс поведінки, загальноприйнятий для всіх членів Руху. Скавтінг базується на трьох обширних принципах, які репрезентують його основоположні закони і переконання. Вони визначені як «ОБОВ'ЯЗОК ПЕРЕД БОГОМ», «ОБОВ'ЯЗОК ПЕРЕД ІНШИМИ», і «ОБОВ'ЯЗОК ПЕРЕД СОБОЮ». Як видно із самих цих означень, перший стосується співвідношення особи з духовними цінностями життя, другий — співвідношення між особою і суспільством, у найширшому сенсі, і третій — зобов'язань щодо самої себе.

Обов'язок перед Богом

Під назвою «ОБОВ'ЯЗОК ПЕРЕД БОГОМ» перший з вищезгаданих принципів скавтського руху визначається як:

«сприйняття духовних принципів, відданість релігії, яка їх виражає і визнання обов'язків, які з цього випливають». Варто зауважити, що на відміну від заголовку, у самому тексті не вживається слово Бог, що зроблено для того, щоб прояснити, що дане речення стосується також і релігій, які не є монотейстичними, як, наприклад, індуїзм, чи тих, у яких Бог не персоніфікований, як, наприклад, у буддизмі.

Коли Бейден-Павела запитали, звідки прийшла у Скавтінг і Гейдінг релігія, він відповідав так: «Вона зовсім не прийшла, Вона була тут завжди. Це основоположний чинник, внутрішньо притаманний Скавтіngu і Гайдінгу». Докладний аналіз творів Основоположника показує, що поняття вищої, понадлюдської сили є основоположним для Скавтіngu. Весь виховний підхід Руху полягає в тому, щоб допомогти молодій людині піднятися понад матеріальним світом і включитися у пошук духовних вартостей життя.

Обов'язок перед іншими

Під цією загальною назвою згруповано декілька основних положень Руху, які пов'язані з різноманітними проявами відповідальності особи перед суспільством. Обов'язок перед іншими має таке визначення:

«Любов до своєї Батьківщини в гармонії з підтримкою місцевого, національного і міжнародного миру, порозуміння і співпраці.

Участь у розвитку суспільства з визнанням і повагою до гідності співвітчизників і цілісності природного світу.»

Перше з вище процитованих тверджень стосується фундаментальної ідеї скавтського Руху про відданість своїй країні та всевітній дружбі і порозумінню. Ці поняття поєднані в одному реченні для того, щоб підкреслити, що відданість своїй країні це не вузька шовіністична ідея, але така що має певну перспективу, згідно якої вона гармонійно співіснує з ідеєю забезпечення миру, взаєморозуміння і співпраці на всіх рівнях: місцевому, національному і міжнародному. Це правдиво відображає філософію Основоположника, який писав: «Виховуючи у наших хлопців і дівчат патріотизм, ми повинні остерігатися, щоб він не став вузьким почуттям яке, звичайно, стосується лише власної країни і цим спричиняє підозрілість і ворожість до інших. Наш патріотизм мусить бути ширшим, шляхетнішим, таким, що визнає справедливість і обгрунтованість домагань і інших, і який веде нашу країну до співтовариства націй світу. Першим кроком до цього є зміцнення миру і доброї волі у наших власних кордонах шляхом плекання у нашої молоді обох статей такого способу життя, при якому вже не існуватиме недовіри міста до міста, класу до класу і однієї частини суспільства до іншої і надалі, поширення цих добрих почуттів за межі країни, до сусідів».

Від самого зародження скавтінг надавав великої ваги розвиткові почуття братерства і взаєморозуміння поміж молоддю різних народів. Чисельні міжнародні молодіжні зібрання є тільки найбільш наочною маніфестацією способів досягнення цієї мети. Водночас, щоденна діяльність за скавтською програмою відзначається значно глибшим підходом до її досягнення.

Друге твердження — «участь у розвитку суспільства» — вичерпно виражає основоположний принцип служби іншим. По-перше, згідно філософії Основоположника, під службою, у ширшому сенсі, розуміється вклад у розвиток суспільства. По-друге, цей розвиток не може досягатися «будь-якою ціною», він повинен базуватися на повазі до гідності людини і єдності природи.

Поняття людської гідності є фундаментальною заповіддю міжнародної спільноти і освячене Загальною Декларацією Прав Людини. Воно означає, що кожна дія в рамках скавтіngu повинна ґрунтуватися на повазі до людини.

Поняття єдності природного світу виражає ідею збереження природи, яка завжди була притаманна скавтіngові. У ньому підкреслюється, що життєвий простір людства на землі разом з усіма живими організмами становить екологічне ціле, взаємозалежну систему і що будь-яка шкода, заподіяна частині, передається цілій системі. Ця ідея наголошує на тому, що використовуючи природні ресурси для досягнення мети розвитку, людина не повинна руйнувати рівновагу і гармонію природного світу.

Обов'язок перед собою

Цей принцип визначається як «відповідальність за розвиток самого себе». Таким чином скавтінг оснований не тільки на принципах «Обов'язку перед Богом» і «Обов'язку перед іншими», але й на тому, що людина повинна прийняти відповідальність за розвиток власних здібностей. Це в повній мірі відповідає виховній меті скавтського руху, завданням якого є допомогти молодій людині повністю розвинути її потенційні здібності, сприяти процесові, який можна назвати «розкриттям» особистості. У цьому аспекті роль Присяги і Закону мають фундаментальний характер.

Вірність Присязі і Законам

Вище розглянуті принципи, що стосуються духовного, суспільного і особистого вимірів, визначають основоположні закони і переконання, на яких побудований скавтінг. Виходячи з цього, програма всіх скавтських організацій повинна забезпечувати максимальні можливості для розвитку молоді на основі цих принципів.

З часу заснування Руху, основним засобом втілення цих принципів у зрозумілому і привабливому для молоді вигляді є Присяга і Закон, які є обов'язкові для всіх скавтських організацій.

У цьому аспекті корисним джерелом натхнення є первісні, сформульовані Основоположником, Присяга і Закон, у яких втілені фундаментальні основи Руху.

Варто, однак, особливо підкреслити те, що первісні Присяга і Закон були написані для молоді Англії ще на початку ХХ сторіччя. Кожна національна організація повинна мати власні Присягу і Закон, сформульовані сучасною мовою і пристосовані до особливостей конкретної культури і цивілізації, які залишаються водночас вірними документальним основам. Для того, щоб ця різноманітність вираження не

заторкувала єдності Руху і чистоти його основ, Присяга і Закони національних скавтських організацій при їх затвердженні і будь-якій зміні повинні бути погоджені з Всесвітньою Організацією.

СКАВТСЬКА МЕТОДА

Методу можна визначити як засоби чи кроки, які здійснюються для досягнення мети. Оскільки вона є частиною Руху, який має певні принципи, як це має місце у випадку із скавтінгом, метода повинна базуватися на цих принципах. Скавтська метода визначається як «система поступової самоосвіти через:

- Присягу і Закон;
- навчання через діяльність;

— участь у малих групах (наприклад, гуртках) під проводом дорослих, що включає послідовне усвідомлення і прийняття відповідальності і підготовка до самоврядування, спрямованого на розвиток характеру, компетентності, впевненості в собі, надійності і здатності як до співпраці, так і до провідництва.

— поступові і стимулюючі програми різноманітної діяльності, побудовані на інтересах учасників, включно з іграми, корисними навичками і суспільно-корисною працею, все це — переважно на повітрі, в контакт з природою».

Таким чином, скавтська метода є системою поступової самоосвіти, яка здійснюється в результаті поєднання елементів, про які піде мова нижче.

Перед тим, як перейти до розгляду цих елементів, потрібно підкреслити ключову ідею скавтської методи. Ця ідея полягає в тому, що скавтська метода є системою поступового самовиховання. Як система вона складається з низки взаємозалежних елементів, що творять єдине, неподільне ціле. Ось чому слово «метода» вживається в однині, а не у множині. Оскільки кожен із складників її може розглядатися як самостійна метода (і, фактично, так і розглядається іншими рухами), про скавтську методу можна говорити тільки тоді, коли всі ці елементи об'єднані у цілісній виховній системі. Ця система побудована на ідеї поступового самовиховання.

Присяга і Закон

Першим елементом скавтської методи є Присяга і Закон. Як уже було показано, Присяга і Закон є визначальними засобами вираження принципів скавтського руху. Проте, в даному випадку, ми маємо справу не так з етичними принципами, що містяться в Присязі і Законі, як з їх виховною роллю. Через Присягу і Закон молода людина, за власною волею, здійснює особистий вибір підпорядковуватися певному кодексові поведінки і перед групою рівних приймає на себе відповідальність за дотримання даного нею слова. Постійне ототожнення себе з цими етичними вартостями і безперервне стремління жити у повній мірі згідно з цими ідеалами («робити все, що в моїй силі») є, таким чином, надзвичайно сильним засобом розвитку молоді.

Навчання через діяльність

Ще одним основоположним елементом скавтської методи є ідея активного виховання, або, простіше, навчання через діяльність, яке стало наріжним каменем сучасного виховання. Ця ідея пронизує праці Основоположника, який підкреслював, що «хлопець завжди готовий радше діяти, аніж розмірковувати». Ідея скавтінгу про те, що навчання повинно здійснюватися через спостереження, дослідження і особисту діяльність була високо оцінена Марією Монтесорі, однією з провідних авторитетів в ділянці активного виховання. Коли її запитали, як розроблена нею система може бути використана для роботи з молоддю, що вже вийшла з віку раннього дитинства (6-7 років), доктор Монтесорі відповіла: «Ви в Англії маєте бой-скавтів, і виховання у них є природним продовженням того, що я робила з маленькими дітьми».

Програма, яка не базується на ідеї навчання через діяльність, не може вважатися скавтською програмою.

Участь у малих групах

Третім базовим елементом скавтської методи є система членства у малих групах (наприклад, гурткова система). Перевага малих груп, як чинників усупільнення, тобто — сприяння включенню молоді у суспільне життя — давно визнана наукою. В цьому аспекті загально визнаним є те, що у групі рівних взаємні стосунки здійснюються на базовому рівні.

Мала кількість людей, тривалий характер стосунків, ототожнення всіх членів групи з її цілями, добре знання інших членів і взаємне визнання в межах групи, поєднані з почуттям свободи і безпосередності, а також те, що суспільний контроль позбавлений формальності — все це забезпечує ідеальну атмосферу, у якій молодь переходить до стану дорослості.

Така діяльність у малій групі дає молодим людям можливість поступово усвідомити і прийняти ідею відповідальності та засвоїти навички самоврядування. Це сприяє розвитку характеру молоді людини і дає їй змогу набувати компетентності, впевненості у своїх силах, надійності і здатності як до співпраці, так і до провідництва.

Поступові і стимулюючі програми

Три елементи скавтської методи, про які йшлося, конкретно відображені у скавтській програмі, що становить усю сукупність діяльності молоді у скавтінгу. Ця програма реалізується як неподільне ціле, а не як підбірка розрізнених і не зв'язаних поміж собою дій. Основні характерні риси цієї програми творять четвертий елемент скавтської методи.

Щоб задовільнити потребу молоді у поступовому і гарантованому розвитку, скавтська програма повинна плануватися як поступова. Одним із засобів досягнення цієї поступовості є система проб і вмілостей (або прогресивна схема, план розвитку і т.д.)

Щоб бути привабливішою для тих, кому вона призначена, і досягнути поставленої мети, програма повинна

бути стимулюючою. В цьому аспекті вона має бути збалансованим поєднанням різноманітної діяльності, що побудована на зацікавленнях учасників. Ця вимога, якщо вона втілюється при створенні програми, є однією з найкращих гарантій її успішності.

У збалансованому поєднанні різноманітної діяльності трьома основними ділянками, що повинні братися до уваги тим, хто розробляє програму, є ігри, корисні навички і суспільно-корисна праця. Гармонійне поєднання діяльності у цих трьох напрямках забезпечує програмі можливість досягнення її виховних завдань.

Від самого початку скавтіngu, природа і життя на відкритому повітрі розглядалися як ідеальне середовище для скавтської діяльності. Основоположник надавав природі величезної ваги, що підтверджується хоча б тим, що підзаголовком до книги «Скавтіng для хлопців» він обрав таке: «підручник вишколу на добрих громадян через життя в природі», у якому «життя в природі» визначено як «знання тварин і природи». Вага, яку надавав Бейден-Павел природі, обумовлена не тільки очевидними перевагами діяльності на відкритому повітрі для фізичного розвитку молоді. З точки зору розумового розвитку, численні можливості переборення труднощів, що їх створює природа, стимулюють творчі здібності молодих людей і дають їм можливість знаходити творчі рішення, у яких поєднано елементи, які ніколи не можна забезпечити у рамках заорганізованого життя в місті. Більше того, з точки зору суспільного розвитку, спільний ризик і спільне подолання труднощів, колективна боротьба для забезпечення життєвих потреб створюють потужний взаємозв'язок між членами групи, що дає можливість повністю усвідомити вагу і значення життя у спільноті.

І, нарешті, природа відіграє фундаментальну роль у духовному розвитку молоді. За словами самого Основоположника «Атеїсти... стверджують, що релігія, яку люди засвоюють з підручників, написаних людьми, не може бути правдивою. Однак виглядає на те, що вони просто не здатні заглянути в глибину друкованих текстів... З самого початку Бог дав нам можливість читати величну Книгу Природи і вони не в змозі твердити, що в ній є якась неправда — факти свідчать проти них... Я зовсім не пропоную перетворити вивчення природи на якусь форму богослуження чи замінити ним релігію, але я стверджую, що розуміння природи є, у значній мірі, кроком до осягнення релігії».

За Бейден-Павелом: «чудом ... із чудес є те, що деякі вчителі відкидають цей (тобто — вивчення природи) простий і безпомилковий засіб виховання, насаджуючи замість нього сухий біблійний інструктаж, за допомогою якого хочуть примусити невтомного, сповненого здорового духу хлопця сприймати високі істини...»

Наскільки можливо, скавтська діяльність повинна проводитися на свіжому повітрі, в контакт з природою, оскільки це забезпечує ідеальне середовище, у якому здійснюється гармонійний і цілісний розвиток молодої людини.

*Переклади з англійської
пл.сен.Григорій Бурбеца, СМ
і ст.пл.Нестор Дацишин, ЛЧ*

ДОРОГІ БРАТЧИКИ Й
СЕСТРИЧКИ!

В дні 28.VI.1960 на
пластовій оселі «Великий
Луг» ЗСА скоїлася трагічна подія:
шість пластунів пострадало життям. А
сталося це так. Розпочалося
таборування на площі, де таборували
вже в двох попередніх роках. Провід
табору рішив провести тереновий
марш. Траса вела крізь річку, котру в
попередніх роках не раз проходили
плитеньким бродом. Однак ніхто не
провірив стану річки перед самим
маршем. Не враховано, що кліматичні
обставини протягом попередніх
місяців заставили річку поглибити своє
русло і там, де вода в минулому була
по кістки, постали глибокі ями.
Увійшовши швидким маршем у річку,
довелося боротися з бистою і
глибокою водою, яка нещадно
обірвала життя шістьох молодих
хлопців.

34 роки пізніше в Україні
трапилася дивно подібна трагедія.

Хто винен? Винні ми всі, бо
легковажимо отим «Обережно» з
нашого пластового гасла.

Пам'ятаймо:

1. Пластовий виховник мусить у
першу чергу пізнати себе, щоб
зрозуміти свої спроможності й
обмеження. Він мусить пізнати своїх
вихованків, щоб знати, як вони
можуть зреагувати в різних
обставинах. Вкінці, він мусить пізнати
довкілля, в якому йому доводиться
діяти.

2. Пластовий виховник
приготовляється до виховної праці,
відбуваючи вимагані вишколи й
добуваючи приписані кваліфікації. Він
постійно поглиблює своє

ПЕРШ ЗА ВСЕ — БЕЗПЕКА !

знання, а зокрема розуміння та
застосування приписів безпеки.

- 3.** Пластовий виховник ніколи не
залишає дітей без опіки, яку диктує
вік і вироблення вихованків.
- 4.** Пластовий виховник не бере дітей у
терен, поки він сам попередньо того
терену не провірив.
- 5.** Пластовий виховник постійно
стежить за можливими небезпеками,
які чигають на його вихованків і його
самого й наперед обмірковує плян дії
на кожний можливий випадок.
- 6.** Пластовий виховник детально
плянує кожне заняття і відповідає за
додержання пляну, допускаючи
відхилення тоді, коли їх диктує
здоровий пластовий розсудок.
- 7.** При переправах вбхід, пластовий
виховник допильнує, щоб усі, що є
у воді, були пов'язані ливною, якої
кінець є в руках осталих на суші або
прикріплений до дерева чи іншого
нерухомого предмету на березі.
- 8.** Пластовий виховник постійно
свідомий, що на ньому спочиває
відповідальність за найбільший скарб
батьків і нації: українські діти.

КОЖЕН З НАС НЕСЕ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВСЯКЕ
СЛОВО І КОЖНЕ ДІЛО, КОЖЕН З
НАС БУДЕ МУСИТИ ВІДПОВІДАТИ
ПЕРЕД ВСЕВИШНІМ НА ВИМОГУ:
«ЗДАЙ ЗВІТ ІЗ СВОЄЇ УПРАВИ.»
(Святе Письмо)

Щиро вітаю Вас:
СКОБ!

Орест Гаврилюк

ПОРАДНИК БЕЗПЕКИ ПЛАСТОВИХ ЗАНЯТЬ

Виготовлений
плем'ям «Перші Стежі»

Ризикувати — це не геройство

А. Передумова:

1. ВИХОВНИКИ

а/ з відповідним вишколом, себто, ті, які організують і переводять прогульку, повинні самі відбути багато прогулок, а раніше мати іспити вмілості з цих ділянок.
б/ число виховників є вирішуюче в справі числа учасників. Без достатнього числа виховників НЕ МОЖНА брати більше учасників.

2. Постепенність повинна бути у всіх пластових зайняттях. Це є головно важним у таборах, прогуляках, мандрівках. Учасників, які не відбули ще короткої прогулянки, не можна брати на дводенну прогулянку чи в гори. Це не тільки для заправки учасника, але і для виховника, щоб могли спостерігати, як юначка чи юнак сприймає це фізично.

Найкраще степенувати приблизно в такому порядку:

а/ дво-годинна прогулянка

б/ одnodенна прогулянка

в/ дво-три денна прогулянка:

Прогулянку переводити спершу без цілого вяряду, пізніше з повним.

3. Кожна прогулянка повинна мати визначену мету, і до того пристосовувати програму (фізична заправка, природознавча, історичні пам'ятки, іспити вмілостей і т.п.).

Б. Плянування:

1. Терен: виховник, організатор мусить добре перевірити терен перед прогулянкою.

2. Пристосувати число учасників до роду прогулянки та до терену: короткі прогулянки можуть мати по 20-30 учасників, дво-три денні по 15, а гірські мандрівки менше.

3. Приготовити і перевірити кілька учасників в знанню першої допомоги та вживанні аптечки.

Фото Петра Змарка

4. На довші прогулянки учасники повинні мати обезпечення (асекурацію).

5. На прогульки з нічлігом треба заздалегідь підшукати місце, де ночувати.

6. Перевірити стан загального вяряду.

В. Перед виїздом:

1. Перевірити вяряд учасниць: чи повний та чи добре запакований. Звернути увагу на запасові черевики, та чи є відповідні черевики на ногах: шнуровані з грубою підошвою та грубою скарпеткою.

2. Повідомити батьків про запланований час повороту, та до кого телефонувати, за відомостями (льокально).

3. Назначити когось із виховників, до кого будете телефонувати, якщо знайдуться зміни чи якщо запізнитесь. Тоді ця виховниця повідомляє батьків про зміну.

4. З довших прогулок добре телефонувати що кілька днів до домовленої особи, яка може інформувати батьків (це зокрема тоді, коли це перший табір для учасників, та якщо він в далекому відділенні).

5. При зголошенню відібрати лікарські посвідки (на довші прогульки).

Г. Прогулянка:

1. Придержуватись до темпа найслабшої учасниці, і відповідно до цього відпочивати.

2. Відпочивати після обіду.

3. Звертати увагу на ноги (відпочинок — ноги догори), не скидати черевиків під час маршу, і т.п.

4. Не пити зимної води, коли зігріті.

5. Не лишати ніколи самої юначки без виховниці в не відомій околиці.

6. Уважати на учасників, коли вони промокнуть (головно дати суху обуву, одяг, теплий напиток).

7. Пам'ятати про відповідну кількість відпочинку.

8. Голова повинна бути накрита, коли є

ПОРАДНИК БЕЗПЕКИ ПЛАСТОВИХ ЗАНЯТЬ

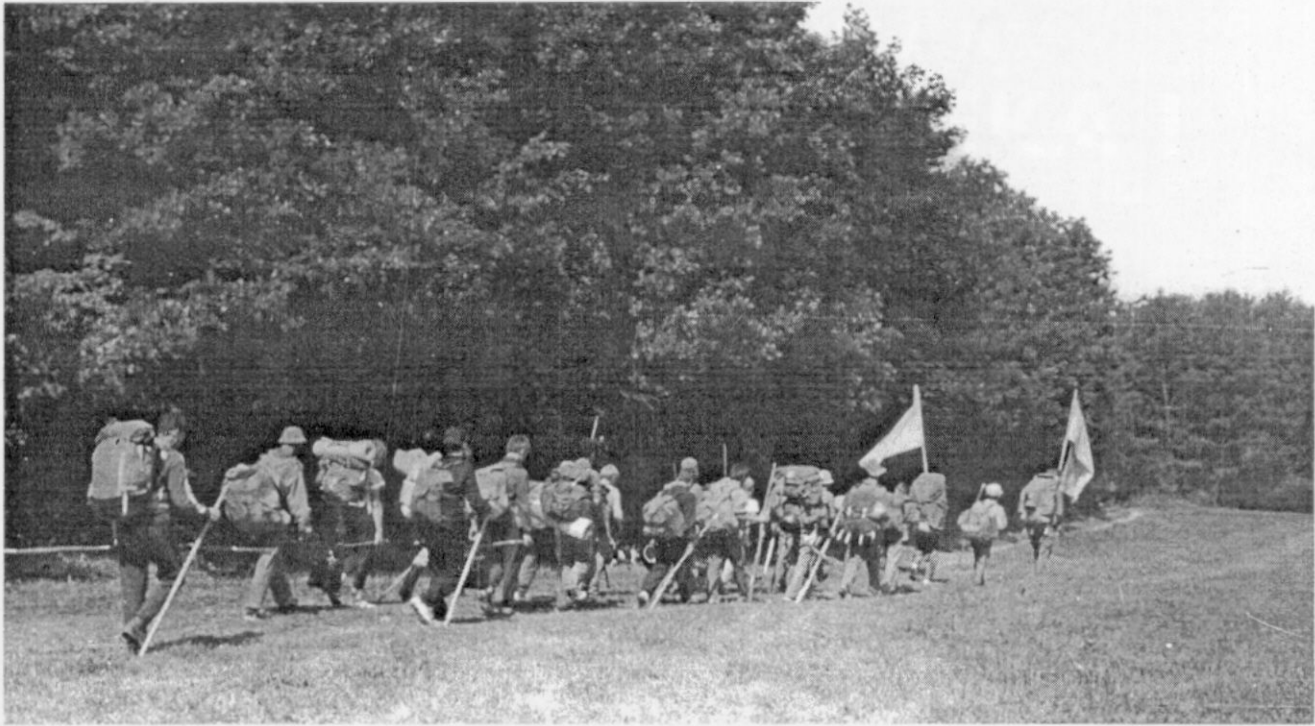

Фото Петра Змарка

соняшно.

9. Не ризикувати навіть найменшим захворюнням, бо можуть бути поважні випадки. **РИЗИКУВАТИ — ЦЕ НЕ Є ГЕРОЙСТВО**, головно, коли ризикуємо здоров'ям дітей! Геройство, це примірна зарадність в крайній потребі. Тому, найкраще старатись про лікарську опіку.

10. Звертати увагу на місце нічлігу, і перевірити, щоб юначки не спали на вогкій землі. Потрібно підстілку!

11. Питна вода в чужій околиці не є певна (навіть, якщо місцеві жителі її п'ють — вони мають до неї відпорність).

12. Переправа річки чи іншого небезпечного місця: спочатку виховник перевіряє, йде і повертається, тоді щойно йдуть юнаки.

13. При важких переправах, або в ночі, всі йдуть шнурком, держачись палиць чи линви.

14. Перед виходом всі учасники, включно з виховниками, дістають своє порядкове число. Час до часу всі мають сказати своє число, за порядком, для перевірки, чи всі члени присутні.

МАНДРІВНІ ТАБОРИ

1. Все це, що й до прогулянок.

2. Число учасників залежить від терену і можливостей на нічліг. Засадничо, чим вищий терен, тим менше число учасників. В гори — найкраще число: 8.

3. Починати з легшого терену. Це для заправки учасниць, та для виховниці, щоб зорієнтуватись, як дана юначка (чи юнак)сприймає все фізично (деякі діти можуть аж на висоті виявити, що вони мають

страх перед висотою).

4. Найкраще спершу брати юначок (чи юнаків) на табори з випадовою базою, а опісля того вже на повну мандрівку, з повним вирядом.

5. Навчити всіх учасників, щоб вміли користуватися аптечкою.

6. Навчити всіх робити носі з підручних предметів.

АЛЯРМИ

1. Поки будете плянувати алярми — подумайте чому ви це робите! Алярм є для заправи до швидкої орієнтації, зарадности, упорядкованости і «кожночасної готовости». Отже, тут також треба звертати увагу на степенування! Не можна улаштувати алярму в ночі, якщо учасники не знають ще, що це є алярм, і ще ніколи не пережили денного алярму.

2. Спершу вияснить потребу алярму, та як під час нього поводитись.

3. Спершу дайте денний алярм, а потім нічний.

4. Якщо після алярму є змаг чи марш, то спершу дайте його без виряду, пізніше вже з вирядом.

5. Терен мусить бути перевірений виховником.

6. Якщо алярм має бути вночі, тоді біля учасників (без їхнього відома) повинні бути виховники, бо вночі дуже легко можна мати різні випадки.

7. При всяких переправах ріки, спершу виховник мусить перейти і вернутися. Юнаки можуть мати завдання перейти ріку з вирядом тільки тоді якщо вже колись переходили без виряду, та якщо ви їм сказали давніше, як переходиться ріку.

ПОРАДНИК БЕЗПЕКИ ПЛАСТОВИХ ЗАНЯТЬ

ТАБОРИ

1. Під час відвідин табору учасниця може вийти з табору, якщо виховник дасть перепустку. Батьки мають це підписати (що беру свою дитину під власну опіку). Стейкова перевірює посвідку і зазначує час відходу і повороту до табору.

2. При купелі:

а/ ніколи не можна пускати юнаків чи юначок самих купатись.

б/ при купелі мусить бути достаточна кількість виховників (хоч 1 на 10 учасників), які вміють плавати та рятувати.

в/ учасники купаються двійковою системою: себто парами, кожна пара має себе пильнувати. На свисток пари підносять разом руки.

г/ завжди подати границі, до яких можна плисти.

г/ звернути увагу, щоб учасники не були дуже довго на сонці, щоб не «засмажувались».

3. Їжа: вважати, щоб не давати страви, які разом не згоджуються.

БЕЗПЕКА ПРИ СПОРТОВИХ ЗАЙНЯТТЯХ

Спорт має служити скріпленню фізичних сил. Коли одначе невідповідно його примінюється, то може шкодити здоров'ю. Тоді бувають і нещасливі випадки. Щоб їх уникнути, слід перестерігати такі справи:

1. Ніколи не починати спортових занять без попередньої лікарської перевірки всіх членів спортової групи. Лікар мусить ствердити, які проби спорту кожному можна вправляти.

2. Спортовими заняттями повинен проводити професійний тренер, або такий, що добре опанував дану ділянку спорту. Такий тренер повинен мати знання про будову людського тіла і його функції, як рівнож дати першу допомогу в разі випадку.

3. Не переводити вправ, якщо до цього нема відповідних уряджень, як напр: не можна вправляти бігів, якщо нема біжні, або рівної, твердої площі. До скоків потрібно обов'язково яму з піском. До скоків у височінь уживати стоеків з поперечкою, яка при дотику злітає: не вільно вживати до цього прикріпленого шнурка! Велику обережність слід заховувати при метях диском, ратищем чи кулею. Ніхто не повинен бути в обсягу мети, а ті, що відкидають прилад назад до вправляючих, повинні робити це дуже обережно. Ніхто не повинен стояти дуже близько до тих, які вправляють.

4. Не дозволяти перед 18-им роком життя спеціалізуватись в одному спорті тільки. Це шкідливе для розвою молододі людини.

5. Треба бути особливо обережним з «азотовими спортсменами», які займаються спортом тільки під час літніх таборів. Вправи слід поступово утруднювати, щоб за першими разами не перетомились!

6. Перед кожною вправою треба вживати порух для розрухання м'язів.

7. При всіх спортових заняттях звернути увагу на правильний віддих.

8. Не вільно улаштовувати для молоді частих

Фото М.Біленка

змагань, хіба два рази в тиждень. Молодь дуже амбітна, і під час змагань зуживає максимум своїх сил, а це шкідливе для здоров'я.

9. Змагання повинні вдягати теплі светери і штани, поміж поодинокими виступами, тому що в холоді м'язи є менш еластичні, й тоді наступає біль (корч), або зірвання м'язів.

10. Під час тренінгів не вільно пити холодної води, чи йти під холодний душ. Можна це робити вже після короткого відпочинку.

11. Вправи не можна відбувати дві години ПІСЛЯ їжі. Також не слід їсти півгодини після ВПРАВ.

12. При водних спортах слід бути дуже обережним. Завжди мусить бути готове човно для рятувальної акції, як також рятувниче коло на довгій линві. Вправами повинен займатись той, що має відбутий курс рятуництва. Слід також звернути увагу на довге перебування в воді. Це шкідливе, бо довготривале відтягання тепла з організму ослаблює його (головно організм, який вбогий на товщ), так що притому терпить серце, і може прийти до ослаблення серця. Отож, увага! Помірюваність у плаванні.

13. Звернути увагу при скоках у воду на тих, які колись хворіли на вуха. Вуха забезпечити ватою потовщеною та гумовою шапкою на голову. Також в аптеках можна купити спеціальні затикичі на вуха, для цієї мети.

14. Важним є добір спорту на даний вік.

СХЕМА
ЯКИЙ РІД СПОРТУ У ЯКОМУ ВІЦІ СЛІД ВПРАВЛЯТИ

Рід спорту	Початок навчання	Початок тренування	Участь у змагах
Плавання	5-7	8-10	1
Фігурна їзда на совгах	5-6	7-8	10
Стрибки у воду	6-7	8-9	13
Теніс	7-8	8-10	11-12
Лещата	7-8	12	12
Легко-атлетика	8-9	10-11	13
Кошівка	8	10	12
Фехтування	10	12	15
Руханка	9-10	10-11	12
Наколесництво	11	12	14
Веслування	12	13	15

ПЛАСТОВА ФІЛАТЕЛІЯ: ФІЛАТЕЛІСТИЧНІ ВИПУСКИ ПОПЕРЕДНІХ ЮМПЗ

Вже від багатьох років, кожних п'ять років пластуни уряджують так звані «Ювілейні Міжкраєві Пластові Зустрічі» (ЮМПЗ), які відзначають якусь річницю від часу заснування Українського Пласту. Наприклад, в 1992-93рр. ми святкували 80-ліття Пласту. З нагоди ЮМПЗустрічей, пластуни часто випускають спеціальні «марки»-наліпки, а теж конверти, поштівки й інші сувенірні філателістичні видання. Часто теж є спеціальні печатки-гашення і виходять конверти першого дня. В статті, яку ми Вам пропонуємо, ми опишемо перші пластові видання цього роду.

Редакція

Перші марки Міжкрайової Пластової Зустрічі появилися в 1947 р., з нагоди 35-ліття Пласту і Ювілейного Свята Весни, яке відбулося в Міттенвальді (5-7 травня 1947 р.). Головна Пластова Старшина в Мюнхені видала дві серії марок. Першу, «Пластова лілея» (в 4-ох відтинках) проектував

Роман Рогоза, а другу серію «Сильветки» (три різні в 4-ох відтинках) проектували Роберт Лісовський і Роман Рогоза. Марки друковані, по 30 в аркуші, книжковим друком в друкарні Ноймастер в Байроті. Тираж: 3000 серій.

Слідуючі марки з нагоди Міжкрайової Пластової Зустрічі появилися аж в 1957 р., з нагоди 45-ліття Пласту, 70-ліття від народження др.О.Тисовського (Дрота), 100-ліття від народження Бейден-Пауела (Бі-Пі) та Ювілейної Пластової Зустрічі, яка відбулася в днях 30-го липня до 3-го

серпня 1957 р. на Пластовій Січі в Графтон, Онтаріо, Канада. Марки видані Організаційною Комісією Зустрічі. М.Левицький і З.Еліїв виготовили рисунок марок за проектом відзнаки Ювілейної Зустрічі М.Білинського. Марки друковані офсетом в друкарні З.Еліїва в Торонті. В аркушах є 52 марки і 8 причіпок. Тираж: 300 аркушів.

В днях 28-го серпня до 3-го вересня 1962р. відбулася Ювілейна Пластова Зустріч на Вовчій Тропі в Іст Четгем, Нью Йорк. З нагоди Зустрічі і 50-ліття Пласту Пластова Філателістичне Бюро і Організаційна Комісія Зустрічі видала нову серію марок: незубкований бльок і максималки (Портрети Дрота і Сірого Льва за проектом Я.Гніздовського.).

ПЛАСТОВА ФІЛАТЕЛІЯ: ФІЛАТЕЛІСТИЧНІ ВИПУСКИ ПОПЕРЕДНІХ ЮМГЗ

Відзнаку і Пластову марку оформив З.Еліїв, на основі давніших зразків. Технічна обрібка і офсет друк — З.Еліїва. Марки друковані 32 на аркуш. Тираж 1000 аркушів і 8000 незубкованих бльоків розміру 88 x 116 мм.

На Батурині в Савт Болтон, Квейбек (біля Монреалю) відбулася Міжкрайова Пластова Зустріч з нагоди 55-ліття Пласту і 100-ліття Канади. Марки Зустрічі видала Крайова Пластова Старшина в Канаді офсетним друком за проектом М.Фіяли. Марки друковані по 30 в аркуші. Тираж: Приблизно 1333 аркушів. Рівнож появилася максималка - карнет.

В 1972р. Ювілейна Пластова Зустріч знова відбулася на Вовчій Тропі. З нагоди Зустрічі і 60-ліття Пласту появилася серія 32-ох марок, відзнаки куренів УПС і УСП, яку видало Пластове Філателістичне Бюро. Проект — Ю.І.Павлічка при співпраці М.Пилишенка і

Х.Шутер. Тло марок, на скитських мотивах, виконала Я.Стеців. Мистецьке оформлення і офсет друк З.Еліїва. Тираж: 5000 аркушів.

В 1978 р. появилася марка з нагоди 65-ліття Пласту, 60-ліття Української державности і Міжкрайової Пластової Зустрічі, яка відбулася в Альберті, Канада. Марки, які зображують стилізовану відзнаку зустрічі, друковані офсетом по 20 штук на аркуш.

З нагоди 70-ліття Пласту і Ювілейної Міжкрайової Пластової Зустрічі Пластове Філателістичне Бюро видало серію 4-ох марок за проектом Ю.І.Павлічка. Мистецьке оформлення Р.Павлічка при технічній співпраці Ю.Кравса. Марки друковані офсетом в друкарні М.Баб'юка.

пл.сен.Юрій Ігор Павлічко, СМ

— Татку, чи «Чорноморці» мають підводний атомовий човен?

- Мабуть, мають, бо вже довго про них не чути...
- А чи мають також підводні атомові бомби?
- Атомові бомби має тільки Головна Пластова Булава!
- А що мають «Чорноморські Хвилі»?
- Не будь такий цікавий...

УРИВКИ З ЛИСТІВ (АВТЕНТИЧНІ !!!)

Дорога мамо!

В понеділок ми ходили на прогульку, у вівторок мали теренову гру, в середу знову ходили на прогульку.

Чи міг би я поїхати до табору де можна часом сісти?

Твій Юрко

Дорога мамо!

На кого Ти кричиш, як я в таборі? Я все згадую Тебе як братчик починає верещати.

Твій Славко

Дорогі Родичі!

Ми дістали нового доктора. Старий відійшов бо всі кликали його «бучер». Він не розумів жартів.

Мій братчик казав, що якби мав ще одного такого, як я, то драпавбися по стінах.

Миронцьо

Дорога мамо!

То є мій останній лист до Тебе. Ми бавилися в ковбоїв та індіан. Я був ковбойом і мене зловили індіанці. Завтра мене будуть вішати.

ПС. Не плач!

Твій Орест

Дорога мамо!

Один хлопець кинув до лятрини 2 тенісові м'ячики братчика. «О, бой!», який братчик був злий як мусів їх витягати.

ПС. То не був я!

Микола

Дорогі Родичі!

Дякую, що ви щадите гроші, щоби мене післати на табір. Це найкращий табір під сонцем.

ПС. Братчик казав нам так писати.

Ваш Ігор

На «Стежках культури»

- Як думаєте, подруго, чи я повинна присвятитися малярству чи поезії?
- О, без сумніву — малярству!
- Ах, Ви, значить, бачили мої малюнки?
- Ні, не бачила, але я читала Ваші вірші!

На уроці учитель питає Юрка:

— З чого був найбільш знаний Тарас Шевченко?

— Зі своєї пам'яті! — випалив Юрко

— О, а то чому? — питає

здивований учитель.

— Бо я бачив таку статую: «Пам'яті Шевченка»!

На одному літньому таборі пластуни
виписали на таблиці:

«Пластун завжди правдомовний,
чемний, послухний, відважний,
ощадний, працюватий, веселий,
учинний, справедливий, чистий
і голодний».

З ГУМОРУ БОЖЕВІЛЬНИХ

«На світі є багато божевільних — але вони не всі разом ходять»

- Що це за рана у тебе на чолі?
- Я себе вкусив.
- Як ти міг сам себе вкусити в чоло?
- Я став на крісло.

— Чи ви є певні, що ви вже більше не думаєте, що ви пес?

- О так, пане докторе.
- Як ви тепер почуваетесь?
- Дуже добре, пане докторе. От попробуйте мій ніс.

З ГУМОРУ РЕДАКТОРІВ

Телевізійний апарат ніколи не заступить газети. Адже ніхто не б'є ані мух, ані псів по хвості телевізійним апаратом.

	Від редакції		100 чисел «Пластового шляху»	1
	Ідеологія Пласту	Таня Джулинська	Самодисципліна	3
	Дискутуємо!	Олег П'ясецький	Пласт як скавтська організація чи як клуб патріотичного виховання молоді?	5
			1984 — роком української родини	9
	Думки Старого Вовка		Пласт і Україна	10
	Старшопластунський вісник	Юрко Міндюк	«Це Школа, Школа Лісова...»	12
		Іван Петляк, Андрій Гарматій	Чому я є членом Пласту?	18
		Галя Кузишин	Спомин з пластових таборів, перетворений у фільмі	20
		Марта Качмар	Чар новакування	22
	Слово Сеніорату	Галя Кузишин	«Ікони, це чудові зображення ніби то діаманти...»	23
		Сірий Лев	Об'ява про XIII Велику Раду УПС	24
		Володимир Соханівський	До вас має слово!	25
		Сіроманець	Біль розчарування і досади	26
			Ми всі є діти однієї матері	28
		Михайло Бажанський	На вічну ватру	30
	Наше листування		Значна роль Українського Пласту у відродженні Карпатської України	31
			Листи від А.Мончака, А.Грушевича, І.Грицишина, О.Марченка	37
	Пластуни-поети	ЛМЛО	Леся Храплива — пластунка, поетка, редактор	39
		Леся Храплива	Нова українська людина	42
	Скавтінг	Ярослав Гаврих	Пласт і Світова Організація Скавтського руху	47
			Фундаментальні основи світового скавтського руху	49
	Куток виховника	Орест Гаврилюк	Перш за все БЕЗПЕКА!	54
			Порадник безпеки пластових занять	55
	Про Український Пласт	Юрій Павлічко	Пластова філателія: філателістичні випуски попередніх ЮМПЗ	58
	Пластун завжди доброї гадки		Пластовий гумор	60